

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Rikosseuraamuslaitoksen virkakoira toiminta osana vankilaturvallisuutta

Manninen, Ville
Ahonen, Annika

2018 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Rikosseuraamuslaitoksen virkakoira toiminta osana vanki- laturvallisuutta

Manninen, Ville
Ahonen, Annika
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2018

Ahonen Annika, Manninen Ville

Rikosseuraamuslaitoksen virkakoira-toiminta osana vankilaturvallisuutta

Vuosi 2018 Sivumäärä 71

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää vankiloiden koiratoimintaa yhtenä turvallisuutta ylläpitävänä tekijänä sekä viranomaisyhteistyön merkitystä vankilaturvallisuuteen. Lisäksi haluttiin tietoa siitä, miten koiratoimintaa voisi kehittää. Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva täytäntöönpanoviranomainen, jonka perustehtävänä on rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa 2015 mainitaan, että jokaisessa suljetussa vankilassa tulee olla koiranohjaaja ja koira tekemässä tarkastustyötä. Koirien avulla tarkastetaan vankilassa ja sen alueella liikkuvia vankeja ja muita henkilöitä, tavaroita sekä kulkuneuvoja. Koiratoiminnan tavoitteena on vähentää täytäntöönpanoon liittyviä turvallisuusriskejä, ehkäistä huumeiden kulkeutumisen vankilaan sekä löytää jo siellä olevat huumeaineet.

Opinnäytetyön teoriapohja koostui vankilaturvallisuudesta, virkakoira-toiminnasta sekä viranomaisyhteistyöstä. Opinnäytetyö toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin koiranohjaajille sekä turvallisuudesta vastaaville apulaisjohtajille ja rikosseuraamusesimiehille. Aineisto analysoitiin kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin, käyttäen tilastollisia menetelmiä sekä aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tulosten mukaan virkakoira-toiminta ja viranomaisyhteistyö edistävät vankilaturvallisuutta ja ne tukevat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa. Kehittämiskohteiksi nousivat virkakoira-toiminnan parempi organisointi, monipuolisemmat kouluttautumismahdollisuudet ja vankiloiden välisen yhteistyön lisääminen.

Ahonen Annika, Manninen Ville

The utilization of working dogs by Criminal Sanctions Agency as part of prison safety

Year	2018	Pages	71
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to clarify how dogs are utilised in prisons as one of the safety enhancing factors, and the importance of authority collaboration on prison safety. An additional aim was to obtain information on how the utilization of dogs could be improved. The Criminal Sanctions Agency is an enforcement authority working under the Ministry of Justice, with the core task of the enforcement of criminal sanctions. The presence of a dog handler and a dog in every prison to carry out inspections is included in the Agency`s 2015 definition of safety policy. Dogs are used to inspect the prisoners and other people, items and vehicles moving around the prison premises. By utilizing dogs the aim is to diminish the security risks included in enforcement, prevent drugs from finding their way into prisons, and to help find the already existing drugs.

The theoretical framework of the thesis consisted of prison safety, the utilization of dogs and the collaboration of authorities. The data was collected through an e-questionnaire sent both to dog handlers, assistant directors and senior criminal sanctions officials in charge of safety. The data obtained was analysed using both quantitative and qualitative methods, involving statistical methods and data-based content analysis. According to the findings, the utilization of dogs and the collaboration of authorities both improved prison safety, and supported the supervision of intoxicating substances in prisons. Organizing the utilization of working dogs more, creating more versatile educational opportunities and increasing the collaboration between prisons were identified as development areas.

Keywords: drug detection dog, the utilization of dogs, prison safety, Criminal Sanctions Agency

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Rikosseuraamuslaitos.....	6
3	Opinnäytetyön tietoperusta.....	10
	3.1 Turvallisuus.....	11
	3.2 Päihdevalvonta vankilassa.....	14
	3.3 Virkakoiratoiminta.....	15
	3.4 Viranomaisyhteistyö.....	20
4	Opinnäytetyön toteutus.....	21
	4.1 Opinnäytetyön tausta.....	21
	4.2 Tutkimuskysymykset.....	21
	4.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu.....	22
	4.4 Aineiston analyysi.....	24
	4.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	25
5	Tutkimuksen tulokset.....	27
	5.1 Osallistujien taustat.....	28
	5.2 Koirien merkitys vankilaturvallisuuteen.....	30
	5.3 Koirien merkitys huumausainevalvontaan.....	32
	5.4 Yhteistyö muiden vankiloiden ja viranomaisten kanssa.....	34
	5.5 Koiratoiminta ja sen kehittäminen.....	41
6	Johtopäätökset.....	49
7	Pohdinta.....	53
	7.1 Opinnäytetyöprosessi.....	53
	7.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	54
	7.3 Opinnäytetyön hyödyllisyys ja jatkotutkimusten aiheita.....	55
	Lähteet.....	56
	Kuviot.....	59
	Taulukot.....	60
	Liitteet.....	61

1 Johdanto

Virkakoiria on Suomessa käytetty viranomaisten apuna jo 1900-luvun alkupuolelta saakka. Poliisi, tulli, rajavartiolaitos, puolustusvoimat sekä rikosseuraamuslaitos käyttävät koiria apuna työtehtävissään. Näiden organisaatioiden välillä on myös toimiva verkosto viranomaisyhteistyötä. Rikosseuraamuslaitoksen strategiaan ja arvoihin kuuluu yhtenä osana rangaistusten täytäntöönpanon turvaaminen. Keskeisissä tavoitteissa mainitaankin ”Turvallisesti kohti avoimempaa ja vaikuttavampaa täytäntöönpanoa”. Virkakoiratoiminta on osaltaan myötävaikuttamassa turvallisuuden ylläpitoon ja rikosentorjuntaan.

Myös Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa vuonna 2015 on linjattu, että jokaisessa suljetussa laitoksessa tulee olla vähintään yksi koulutettu koira ja koiranohjaaja. Opinnäytetyössä onkin käsitelty rikosseuraamuslaitoksen virkakoiratoimintaa ja sen vaikutusta nimenomaisesti huumausainevalvontaan. Työn aiheen valintaan vaikuttivat oma ammattitaustamme vanginvartijoina, kiinnostuksemme virkakoiran ja ohjaajan työtä kohtaan, sekä huomiot siitä, ettei vankiloissa olla ehkä tarpeeksi tietoisia koiratoiminnasta ja sen tarpeellisuudesta osana turvallisuutta. Tutkittua tietoa aiheesta Suomen tasolla tuntuisi olevan kovin vähän.

Tutkimus on tehty kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Kysymyslomakkeet lähetettiin koiranohjaajille, turvallisuudesta vastaaville apulaisjohtajille sekä rikosseuraamuskeskeisille. Kysymyslomakkeet sisälsivät sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä. Aineiston analysoimiseen on käytetty aineistolähtöistä sisällön analyysia sekä tilastollisia menetelmiä.

2 Rikosseuraamuslaitos

Tässä luvussa käsitellään lyhyesti Rikosseuraamuslaitoksen synty ja kehittyminen sellaiseksi, kun se nykypäivänä on. Lisäksi kerrotaan, millainen Rikosseuraamuslaitos on organisaationa ja mikä on Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä.

Suomen vankeinhoidon voidaan katsoa alkaneen vuonna 1867. Suomen vankiloiden tarkastajaksi nimitettiin tuolloin Adolf Grotenfelt. Vankilalaitos alkoi kehittyä 1600-luvulla, jolloin käskynhaltijat saivat vastuulleen rangaistuksen toimeenpanon valvonnan. Vankiloita on kuitenkin ollut kauemmin, kruunun linnoituksissa, kaupunkien kellareissa ja maaseudun tilapäissuojissa. Nämä paikat palvelivat kuitenkin vain pääasiassa tutkintavankeuden järjestämistä. (Rikosseuraamuslaitos 2017a.)

Vuonna 1881 perustettiin vankiloiden hallintoa ohjaamaan erillinen virasto, Vankeinhoitohallitus. Suomen itsenäistymisen jälkeen vuonna 1923 Vankeinhoitohallitus lakkautettiin ja sen

tehtävät siirrettiin oikeusministeriön alla toimivalle vankeinhoitoasiainosastolle. Nimi muutettiin myöhemmin oikeusministeriön vankeinhoito-osastoksi. Vuoden 1937 alusta vankeinhoito-osaston tilalle perustettiin oikeusministeriön osastona toimiva Vankeinhoitovirasto. Sodan jälkeen vuonna 1950 Vankeinhoitovirasto lakkautettiin ja tilalle perustettiin uudelleen vankeinhoito-osasto. Vankeinhoito-osaston toiminta jatkui aina vuoteen 2001 saakka. (Laitinen 2002, 21.)

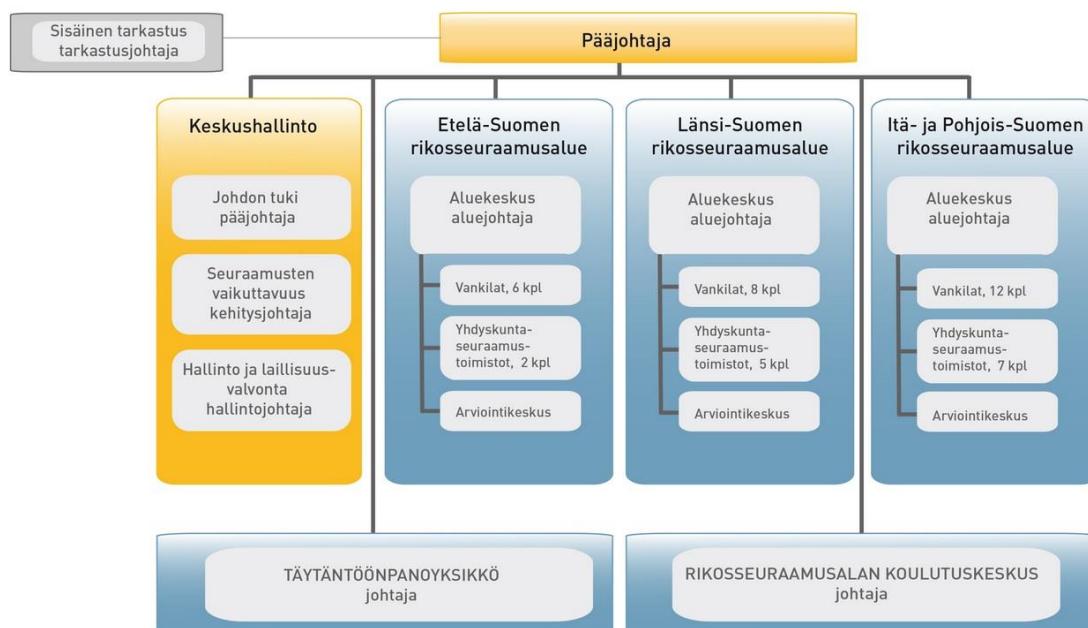
Vuonna 2001 vankeinhoito-osasto lakkautettiin ja perustettiin uusi keskusvirasto, Rikosseuraamusvirasto. Rikosseuraamusvirasto johti sekä Vankeinhoitolaitoksen että Kriminaalihuoltolaitoksen toimintaa. Vuonna 2010 tapahtuneessa organisaatiouudistuksessa Vankeinhoitolaitos ja Kriminaalihuoltolaitos yhdistyivät yhdeksi virastoksi, Rikosseuraamuslaitokseksi. (Rikosseuraamuslaitos 2017a.)

Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva täytäntöönpanoviranomainen, jonka perustehtävänä on rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on pyrkiä vähentämään uusintarikollisuutta ja näin parantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Sen toiminta on tarkoin laeissa ja asetuksissa säänneltyä. (Rikosseuraamuslaitos 2017b.)

Rikosseuraamuslaitoksella työskentelee noin 2500 henkilöä. Työntekijät työskentelevät asiantuntija- sekä asiakas- ja lähityötehtävissä. Vankeinhoidon tehtävissä työskentelevän toimipisteenä on rikosseuraamusalueen arviointikeskus, vankila tai vapauttamisyksikkö. Yhdyskuntaseuraamustyön tehtävät sijoittuvat yhdyskuntaseuraamustoimistoihin sekä niiden alaisiin toimipaikkoihin. Rikosseuraamusalalle on mahdollista työllistyä myös asiantuntija- ja hallintotehtäviin sekä esimerkiksi terveydenhuollon, sosiaalityön, papin, ohjaajan tai opettajan erillisammatteihin. Nämä työtehtävät sijoittuvat vankiloihin ja yhdyskuntaseuraamustoimistoihin, Vankiterveydenhuollon yksikön alaisiin sairaaloihin ja poliklinikoille, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön, rikosseuraamusalueiden arviointi- tai aluekeskuksiin sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskukseen (Rikosseuraamuslaitos 2016a.)

Rikosseuraamuslaitos koostuu keskushallintoyksiköstä, kolmesta rikosseuraamusalueesta ja täytäntöönpanoyksiköstä (kuva 1). Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu myös rikosseuraamusalan koulutuskeskus. (Rikosseuraamuslaitos 2017c.)

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Kuva 1: Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio (Rikosseuraamuslaitos 2017c).

Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja vahvistaa strategiset linjaukset, sopii oikeusministeriön kanssa tulostavoitteet ja ratkaisee sellaiset Rikosseuraamuslaitosta koskevat asiat, joita ei ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi. Myös keskushallintoyksikön päällikkönä toimii Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtaja. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö sijaitsee Helsingissä. (Rikosseuraamuslaitos 2017d.) Keskushallinto muodostuu sisäisestä tarkastuksesta sekä kolmesta yksiköstä, joita ovat johdon tuki, hallinto ja laillisuusvalvonta sekä seuraamusten vaikuttavuus. (Rikosseuraamuslaitos 2017c.)

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus vastaa valtakunnallisesti rikosseuraamusalaan liittyvästä tutkintokoulutuksesta. Se järjestää myös ammattitaitoa ylläpitävää ja täydentävää koulutusta. Koulutuskeskus osallistuu alan työelämän kehittämiseen ja uusintarikollisuutta vähentävien ohjelmien kouluttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin. (Rikosseuraamusalan koulutuskeskus 2018.)

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikkö huolehtii vankeusrangaistusten, valvontarangaistusten ja sakon muuntorangaistusten muodollisesta täytäntöönpanosta. Yhdessä täytäntöönpanon yhdyshenkilöiden kanssa yksikkö huolehtii myös tutkintavankeuden hallinnollisesta toimeenpanosta. Lisäksi täytäntöönpanoyksikkö huolehtii täytäntöönpanoa pakoilevien etsintäkuuluttamisesta ja pitää täytäntöönpanorekisteriä. Täytäntöönpanoyksikön päätoimipaikka sijaitsee Turussa. Lisäksi toimipaikkoja on Kuopiossa, Oulussa ja Vantaalla.

Täytäntöönpanojohtaja ratkaisee rangaistusaikapäätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset. (Rikosseuraamuslaitos 2016b.)

Suomi jakaantuu kolmeen rikosseuraamusalueeseen, joita ovat Etelä-Suomen rikosseuraamusalue (ESRA), Länsi-Suomen rikosseuraamusalue (LSRA) sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue (IPRA). Jokaisen rikosseuraamusalueen toiminnasta vastaa aluehallinto, jolla on oma johtaja. Rikosseuraamusalueilla toimii arviointikeskus, yhdyskuntaseuraamustoimistoja, vankiloita ja muista rangaistusten toimeenpanosta vastaavia yksiköitä. (Rikosseuraamuslaitos 2017c.)

Arviointikeskus vastaa tuomittujen sekä vankien sijoittamisesta alueen laitoksiin. Keskus vastaa myös tutkintavangeista vankeusvangeiksi muuttuneiden rangaistusajan suunnittelusta. Rangaistusajan toiminta suunnitellaan jokaiselle vangille siten, että sillä edistetään vangin elämäntilintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan. Rangaistusajan suunnitelmassa on tietoja rangaistuksen ajalta sekä mahdollisesta koevapaudesta ja ehdonalaisesta vapauttamisesta (Rikosseuraamuslaitos 2015a). Rangaistusajan suunnitelman toteuttamisesta ja tarkentamisesta vastaa kunkin vangin sijoitusvankila. (Rikosseuraamuslaitos 2018a.)

Yhdyskuntaseuraamustoimistojen tehtävänä on yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano omalla toimialueellaan. Yhdyskuntaseuraamustoimistoissa voidaan laatia myös seuraamuksiin liittyviä lausuntoja ja toimeenpanosuunnitelmia oikeuden käsittelyä varten. (Rikosseuraamuslaitos 2017e.) Vapaudessa suoritettavia yhdyskuntaseuraamuksia ovat yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus, ehdolliseen rangaistukseen tuomittujen nuorten rikoksentehtävien valvonta, ehdonalaisen vapauden valvonta ja valvontarangaistus (Rikosseuraamuslaitos 2015b).

Suomessa on 26 vankilaa, jotka sijaitsevat kolmella rikosseuraamusalueella (liite 1). Näistä suljettuja vankiloita on 15 ja avovankiloita 11. Vangit ovat velvollisia tekemään työtä, osallistumaan kolutukseen tai muuhun toimintaan, jota vankila järjestää. Näiden toimintojen tarkoitus on vahvistaa vangin valmiuksia rikoksettomaan ja päihdeettömään elämäntapaan tai parantaa vangin ammattitaitoa ja osaamista. Erilaisia toimintoja on tarjolla työtoimintana, opiskeluna sekä kuntouttavan toimintana (päihde- ja ohjelmatyö sekä muu sosiaalinen kuntoutus). (Rikosseuraamuslaitos 2013.)

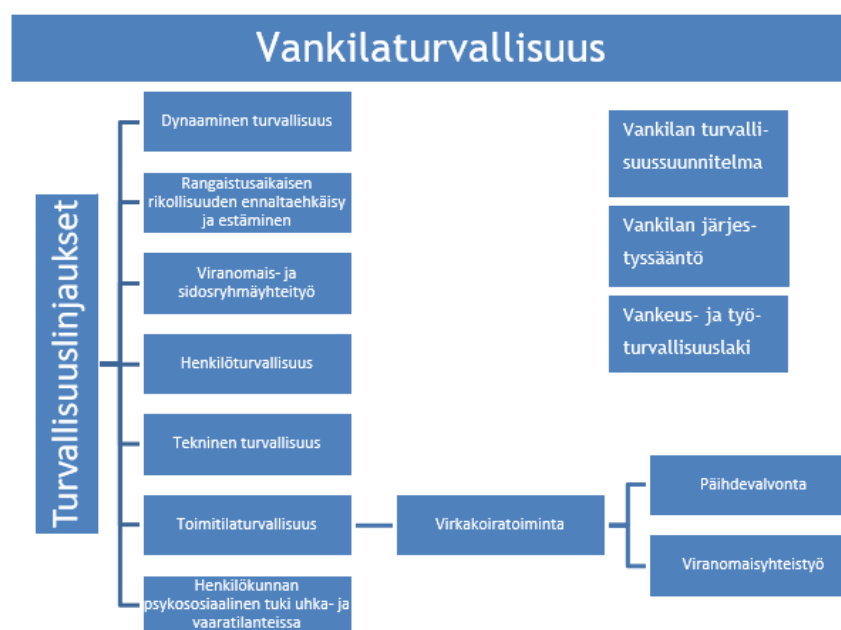
Tuomittu saapuu suorittamaan rangaistustaan vankilaan joko vapaudesta tai tutkintavankeuden päättymisen jälkeen. Jos vankeutta on suoritettavana korkeintaan kaksi vuotta, voidaan tuomittu sijoittaa suoraan vapaudesta avolaitokseen. Tällöin hänen tulee sitoutua päihdeettömyyteen, sen valvontaan ja lisäksi muiden sijoittamisen edellytysten tulee täyttyä vankeuslain mukaan. Tuomitun sijoitus perustuu joko yhdyskuntaseuraamustoimistossa tai arviointikeskuksessa tehtävään rangaistusajan suunnitelmaan. (Rikosseuraamuslaitos 2018b.)

Ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittu sijoitetaan suljettuun vankilaan, mikäli avolaitokseen sijoittamisen kriteerit eivät täyty. Sijoittamista ei kuitenkaan tehdä suunnittelematta, vaan tuomitun sijoittamisessa otetaan huomioon monia tekijöitä. Näitä ovat muun muassa tuomitun kotikunta ja yhteyksien säilyminen läheisiin, ikä, sukupuoli, terveydentila ja tuomitun toivomus. Myös aikaisemalla rikollisuudella ja tuomioilla on vaikutusta sijoittamispäätökseen. Keskeinen merkitys on kuitenkin rangaistusajan suunnitelmalla. Tuomittu tulee sijoittaa sellaiseen vankilaan, jossa hän pystyy osallistumaan suunnitelmansa mukaiseen toimintaan. (Rikosseuraamuslaitos 2018b.)

Osa vankiloista toimii myös tutkintavankiloina. Tutkintavankeus on esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana toteutettava pakkokeino. Epäilty on tällöin vangittu käräjäoikeuden päätöksellä. Vangitseminen tehdään poliisitutkinnan turvaamiseksi tai että epäilty ei pääsisi pakenemaan. (Rikosseuraamuslaitos 2015c.)

3 Opinnäytetyön tietoperusta

Tässä luvussa käsitellään yleisesti turvallisuutta sekä vankilaturvallisuutta ylläpitäviä asioita (Kuva 2). Vankeinhoitoa ja siinä huomioitavia turvallisuusnäkökohtia ja päämääriä ohjaavat vankeuslaki (767/2005) ja työturvallisuuslaki (738/2002). Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjaukset ohjaavat ja yhtenäistävät turvallisuutta koskevien säännösten soveltamista. Lisäksi toiminnan ja turvallisuuden kannalta keskeisiä asioita ovat vankiloiden turvallisuussuunnitelmat ja järjestyssäännöt.

Kuva 2: Vankilaturvallisuus

3.1 Turvallisuus

Puhuttaessa turvallisuudesta kansallisesti, se jaetaan tavallisesti sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Ulkoinen turvallisuus käsittää uhat ja riskit, jotka tulevat Suomen rajojen ulkopuolelta. Sisäinen turvallisuus tarkoittaa tilaa yhteiskunnassa, jossa jokaisella on mahdollisuus oikeusjärjestelmän vapauksiin ja oikeuksiin ilman pelkoa esimerkiksi onnettomuuksista tai rikollisuudesta. Merkittävimpinä uhkina pidetään juuri muun muassa suuronnettomuuksia, syrjäytymistä, huumeita ja järjestäytyntä rikollisuutta. Sisäistä turvallisuutta valvovat monet eri instanssit, kuten tulli, rajavartiolaitos ja poliisi. Rikosseuraamuslaitoksen rooli tässä on toimia Oikeusministeriön alaisuudessa luomassa toimivaa pohjaa rangaistusten täytäntöönpanolle ja rikosoikeudelliselle järjestelmälle. (Tikkanen, ym. 2008, 41-43.)

Organisaatiossa turvallisuus jaotellaan yleisesti eri osa-alueisiin, joka on hyvin samankaltainen niin Rikosseuraamuslaitoksessa, kuin yrityksissä ja muissa organisaatioissa. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto on laatinut yritysturvallisuusmallin, joka on hyvin yleispätevä ja on sovellettavissa erilaisiin organisaatioihin, myös viranomaisiin. Tämänkaltaisella turvallisuustoiminnalla voidaan suojata arvoja kuten ympäristöä, omaisuutta, henkilöitä ja tietoa. Kokonaisvaltainen kartoitus riskeistä ja uhkista on edellytys toimivalle turvallisuustoiminnalle. Lisäksi henkilökunnan kouluttaminen ja tiedottaminen turvallisuuteen liittyvissä asioissa vahvistaa turvallisuustoimintaa. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2018.) Vankiloissa tämänkaltaisen kartoitus on turvallisuussuunnitelma.

Vankilan ulkoisella turvallisuudella tarkoitetaan asioita, jotka liittyvät vankien karkaamiseen ja luvattomiin poistumisiin, vankilaan tunkeutumisiin sekä ei-sallittujen tavaroiden ja aineiden kulkeutumiseen vankilaan. Ulkoista turvallisuutta ylläpitää osaltaan vankilan muuri tai aita sekä vankilaan johtavat kulkuportit. Valvonnalla on suuri rooli ulkoisen turvallisuuden takaamisessa. Valvonnan tehtävänä on hälyttää, pysäyttää tai hidastaa sekä estää ulos- tai sisäänpääsy vankilaan. (Junninen 2008; Lohi 2002, 104.)

Vankilan sisäinen turvallisuus käsittää henkilökunnan ja vankien välisen sekä vankien keskinäisen vuorovaikutuksen. Sisäiseen turvallisuuteen kuuluvat vankien osastosijoitukset, esimerkiksi vankien erottaminen toisistaan väkivallan uhan takia, vangin eristäminen päihtymisen, itsetuhoisuuden tai väkivaltaisen käytöksen takia. Vankien erillään pitoa voivat vaatia myös tutkinnalliset syyt, jolloin estetään yhteydenpito muihin vankeihin ja rikollisen toiminnan jatkaminen. Sisäiseen turvallisuuteen kuuluu olennaisena osana valvonta, erilaiset tarkastukset, kansakäyminen vankien kanssa sekä valvontatekniikka. Valvontatekniikka toimii yhteistyössä henkilökunnan apuna. Se käsittää tänä päivänä muun muassa hälytysjärjestelmät, päällekkäus-hälyttimet, kamerajärjestelmät sekä erilaiset viestilaitteet. (Junninen 2008; Lohi 2002, 104.)

Turvallisuus vankilassa on kaikessa toiminnassa mukana oleva tekijä. Vankeinhoitoa ja siinä huomioitavia turvallisuusnäkökohtia ja päämääriä ohjaavat vankeuslaki (767/2005) ja työturvallisuuslaki (738/2002).

Vankeuslain (1:3 §) mukaan: *”Vankeus on pantava täytäntöön siten, että täytäntöönpano on turvallista yhteiskunnalle, henkilökunnalle ja vangeille.”*

Työturvallisuuslain (5:27 §) mukaan: *”Työssä, johon liittyy ilmeinen väkivallan uhka, työ ja työolosuhteet on järjestettävä siten, että väkivallan uhka ja väkivaltatilanteet ehkäistään mahdollisuuksien mukaan ennakolta. Tällöin työpaikalla on oltava väkivallan torjumiseen tai rajoittamiseen tarvittavat asianmukaiset turvallisuusjärjestelyt tai -laitteet sekä mahdollisuus avun hälyttämiseen.”*

Junnisen (2008) tekemän vankiloiden turvallisuutta koskevat tutkimuksen mukaan vankilaturvallisuuden peruspilarit ovat tekniikka, viranomaisyhteistyö sekä henkilökunnan työmotivaatio ja ammattitaito. Vankilaturvallisuuteen liittyy Junnisen mukaan myös olennaisena osana vankien kanssa tehtävä lähityö, kontaktia ottava henkilökunta, vangeille tehtävät testaukset ja postin sekä puhelinliikenteen tarkkailu.

Useissa vankiloissa on käytössä turvallisuussuunnitelmat, joissa listataan muun muassa mahdolliset riski- ja uhkatekijät sekä vankilaturvallisuutta vaarantavat poikkeustilanteet ja niihin ehdotetut ratkaisumallit (Junninen 2008). Jokaisella vankilalla on lisäksi oma järjestyssääntö, joka antaa tarkempia määräyksiä vankilan päivittäisistä toiminnoista.

Turvallisuus mainitaan myös Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa yhtenä neljästä arvosta (Rikosseuraamuslaitos 2017f). Vuonna 2015 työryhmä päivitti Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjaukset ajanmukaisiksi. Niissä korostetaan sekä henkilöstön turvallisuutta, että rikoksesta tuomitun oikeutta turvalliseen täytäntöönpanoon. Linjauksissa on painotettu myös vuorovaikutuksen merkitystä. Nämä voimassa olevat linjaukset pitävät sisällään dynaamisen turvallisuuden, viranomais- ja sidosryhmäyhteistyön, henkilö-, teknisen- ja toimitilaturvallisuuden, rangaistusajan rikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja estämisen sekä henkilökunnan psykososiaalisen tuen uhka- ja vaaratilanteissa. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Rangaistusaikaiseen rikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja estämiseen sisältyy keskeisenä osana tutkintavankeuden ja rangaistuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi suoritettu turvallisuustietojen tiedonhankinta. Turvallisuustiedolla tarkoitetaan esimerkiksi henkilöihin tai työympäristöön liittyvää eri lähteistä saatua informaatiota mahdollisista riskeistä. Tähän liittyy läheisesti myös viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö, joka käsittää laajasti eri toimijoita ja organisaatioita, kuten poliisi, tullit, tuomioistuimet ja sosiaalitoimi. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Toimitilaturvallisuus käsittää muun muassa fyysiset rakenteet ja olosuhteet (Rikosseuraamuslaitos 2015d). Ammattina turvallisuus -teoksessa toimitilaturvallisuus jaetaan turvallisuusvalvontaan ja rakenteelliseen turvallisuuteen. Vaikka kirja käsittelee lähinnä yksityistä turvallisuusalaa, on jako samankaltainen kuin vankiloissa. Rakenteelliseen turvallisuuteen luetaan esimerkiksi kiinteistön ulkokuori, aidat, portit ja valaistus. Turvallisuusvalvonta käsittää taas ihmisten suorittaman turvallisuusvalvonnan ja erilaiset tekniset valvontajärjestelmät (Tikkanen, ym. 2008, 161.) Työnantajan on tunnistettava ympäristöstä ja olosuhteista aiheutuvat mahdolliset riskit, sekä pyrittävä ennakoimaan ne esimerkiksi varautuvin koulutuksin. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa virkakoira toiminta on asetettu toimitilaturvallisuuden alle. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Dynaaminen turvallisuus käsittää päivittäisen vuorovaikutuksen sekä rikosseuraamusasiakkaan ja hänen tilanteensa tuntemuksen osana turvallisuutta. Myös tiedonkulun merkitys eri toimijoiden välillä on merkittävä. Terveystieteiden näkökulmasta vierottaminen päihdyttävistä aineista on tärkeä osa turvallisuutta. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Henkilöturvallisuus käsittää huolenpidon sekä henkilöstön, että rikosseuraamusasiakkaiden työturvallisuudesta. Työnantaja on velvollinen noudattamaan vähintään työturvallisuuslain määrittämiä olosuhteita. Sopimattomaan käytökseen sekä väkivaltaan tai sen uhkaan tulee puuttua viipymättä. Henkilöturvallisuuden ylläpitoon vaikuttavat muun muassa erilaiset koulutukset, tulos- ja kehityskeskustelut sekä hyvä perehdytys. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Tekniseen turvallisuuteen luetaan esimerkiksi kulunvalvonta, erilaiset hälytysjärjestelmät sekä kameravalvonta. Myös valvontarangaistusta suorittavien ja koevapaudessa olevien valvonta kuuluu osaksi teknistä turvallisuutta. Kaikissa yksiköissä tulee olla tarpeeksi koulutettua henkilökuntaa hoitamaan teknistä valvontaa. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Psykososiaalinen tuki uhka- ja vaaratilanteissa tulisi huomioida erityisesti jälkihoidon keinoin. Myös erityisen kuormittavien rikosseuraamusasiakkaiden, kuten radikalisoituneiden tai järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvien, kanssa työskenteleville tulisi olla saatavilla riittävää tukea, kuten työnohjausta. On myös huomioitava, että työntekijään kohdistunut väkivalta on aina työsuojeluasia. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Turvallisuuslinjauksissa (2015d) on mainittu yhtenä vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena estää rangaistuksen aikaista rikollisuutta. Tämä vaikuttaa uusimisriskiin vähentävästi ja sitä kautta yhteiskunnan turvallisuuteen. Laitosturvallisuutta edistäviä tekijöitä ovat erilaiset valvontatoimenpiteet ja päivittäinen tarkastustoiminta, johon kuuluu myös virkakoiran käyttö.

3.2 Päihdevalvonta vankilassa

Vankilassa päihteiden käyttö on kielletty. Yhä useampi vanki on päihdeongelmainen, yli 80 prosentilla on jonkinlainen päihderiippuvuus. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on huolehtia, että tuomioistuimien määräämät rangaistukset pannaan maassamme täytäntöön turvallisesti. Vankiloiden päihteettömyys on yksi tärkeä vankilaturvallisuutta lisäävä asia hyvän henkilökunnan ja viranomaisyhteistyön lisäksi (Junninen 2008). Vankiloiden päihdevalvontaa on tehostettu viime vuosina lisääntyneen huumausainerikollisuuden johdosta. Tämä ilmiö näkyy myös vankiloiden arjessa muun muassa päihtymystapauksina sekä ”pelkääjinä”, jotka joutuvat esimerkiksi uhkailun tai velkojen vuoksi asumaan erillään muista vangeista. Rikosseuraamuslaitos on laatinut henkilöstön käyttöön päihdetyölinjaukset, jotka ovat apuna päihdetyössä ja uusintarikollisuuden ehkäisemisessä. (Rikosseuraamuslaitos 2016c.)

Päihdevalvontaa suoritetaan lähinnä virtsa- ja puhallustestein eri perusteilla. Jos epäillään, että vanki on päihtynyt, vanki voidaan velvoittaa antamaan virtsanäyte tai suorittamaan puhalluskoe. Lisäksi päihteettömyys on ehtona valvomattomaan tapaamiseen, lapsen tapaamiseen, sopimusosastolle sijoittamiseen, poistumislupaan, opintolupaan ja siviilityölupaan, ulkopuolista toimintaa koskevaan lupaan sekä avolaitokseen tai ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen. (Vankeuslaki 16:7 §.) Avovankilat ovat päihteettömiä laitoksia, niissä päihteettömyyttä valvotaan säännöllisin testein. Suljettujen vankiloiden päihteettömillä osastoilla suoritetaan satunnaistestejä. (Rikosseuraamuslaitos 2016c.) Vangin sitoumuksella vankila voi ottaa seulontatestejä myös osana kuntoutusta (Rikosseuraamuslaitos 2012). Vangilta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy virtsa- tai sylkinäytteen antamisesta tai puhalluskokeesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte (Vankeuslaki 16:7 §).

Vankiloiden päihdetarjontaan vaikutetaan tehokkaasti teknisellä valvonnalla ja tarkastustoiminnalla. Junnisen (2008) tekemässä tutkimuksessa suomalaisten vankiloiden turvallisuudesta todetaan, että osa vankilaturvallisuutta ovat säännölliset tarkastukset sekä huolellinen valvonta. Vankien omaisuutta ja asuintiloja voidaan tarkastaa, kun epäillään järjestysrikkomusta. Vangille voidaan tehdä turvatarkastus vankilassa, sen alueella tai kuljetuksen aikana turvallisuuden takaamiseksi. Vangin turvatarkastuksessa voidaan käyttää koulutettua koiraa, jos epäillään vangin pitävän hallussaan huumeita, huumausaineeksi luokiteltavaa lääkeainetta tai käyttövälineitä. (Vankeuslaki 16:3 §.)

Henkilöntarkastuksessa tutkitaan mitä vangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään. Henkilöntarkastukseen luetaan myös vangin suun tutkiminen (Vankeuslaki 16:4 §). Henkilöntarkastuksen suorittaa vartija tai rikosseuraamusesimies todistajan läsnä ollessa. Henkilökatsastus voidaan suorittaa esimerkiksi, kun vangin epäillään säilyttävän tai kuljettavan kehonsa sisällä huumausaineeksi luokiteltavaa lääkeainetta, huumausaineita, niiden käyttöön tarkoitettuja välineitä tai dopingaineita (Rikosseuraamuslaitos 2012.) Henkilönkatsastus on tarkastus, johon luetaan

näytteen ottaminen, kehon tarkastaminen tai muu kehoon kohdistuva tutkimus. Vain lääkäri saa suorittaa henkilönkatsastukseen liittyvän lääketieteellistä asiantuntemusta vaativan toimenpiteen (Vankeuslaki 16:6 §.)

Päihdevalvonnan erityistarkastuksia suoritetaan vankiloissa vuosittain. Erityistarkastuksissa voi olla mukana myös muita viranomaisia, esimerkiksi tarkastuksissa voivat avustaa poliisin ja tullin virkakoirat ohjaajineen. (Rikosseuraamuslaitos 2016c.)

Vankiloiden päihdetarjontaan voidaan vaikuttaa myös koulutetulla koiralla ja ohjaajalla. Huumekoiria käytetään sekä tilojen, vankien ja muiden vankilan alueella olevien henkilöiden tarkastamiseen. Joissakin vankiloissa on huumekoira paikalla haistelemassa tapaajia, jottei vankilaan tuotaisiin huumeita. Päihdevalvonnan epäonnistuminen vaarantaa koko vankilan toiminnan. Päihtyneiden vankien arvaamaton käytös, väkivaltaisuus ja huumevelkojen perintä ovat henkilökunnalle ja muille vangeille ongelma. Se vaarantaa sekä vankien että työntekijöiden turvallisuuden. (Lohi 2002, 108.)

3.3 Virkakoira toiminta

Vankiloissa koiria on käytetty jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien. Tällöin niitä käytettiin vahti- ja vainukoirina ja rotuna oli saksanpaimenkoira. Pääsääntöisesti koirat olivat näissä tehtävissä suurissa keskus- ja maatalousvankiloissa, mutta esimerkiksi 30-luvulla Helsingin lääninvankilassa yksi virka oli nimetty koiravartijalle. Hyvin koulutetuista koirista oli vartioinnin aputehtävissä merkittävä hyöty ja apu yli 20 vuotta. Vuonna 1938 koiravartioinnista kuitenkin luovuttiin lopullisesti (Veikkola 1998, 17, 96.) Nykyisellään koiranohjaajia ja huumekoiria on toiminut vankiloissa vuodesta 1997 lähtien.

Rikosseuraamuslaitoksella on tällä hetkellä käytössään 20 virkakoira. Lisäksi uusia pentuja on kasvamassa ja kouluttautumassa. Kaikissa suljetuissa vankiloissa työskentelee huumeiden etsintään koulutettu koira. Esimerkiksi Ruotsiin verrattuna virkakoiria on suhteellisen paljon. Ruotsissa on 45 vankilaa, josta 29 on suljettuja laitoksia (Kriminalvården 2018). Vuonna 2014 virkakoiria oli 22 vankiloiden käytössä (Kriminalvården 2014).

Virkakoirien tehtävänä on pitää huumaavat aineet vankilan ulkopuolella sekä löytää vankilan sisällä olevat huumausaineet. Koirakon tehtävistä vankilassa säättää vankeuslaki (767/2005). Tehtäviin kuuluvat vankien ja muiden henkilöiden, kulkuneuvojen ja tavaroiden tarkastaminen vankilassa ja sen alueella. Myös tutkintavankeuslain (768/2005) ja valvontarangaistuksesta säädetyn lain (330/2011) mukaisissa turvatarkastuksissa voidaan käyttää koiraa. Virka-avusta toiselle viranomaiselle säädetään myös vankeuslaissa.

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategian 2010-2015 yhtenä turvallisuustoiminnan kehittämistavoitteena oli kehittää koiratoimintaa siten, että kaikilla toimialueilla on riittävä määrä koiria ja koiranohjaajia, jotka tekevät päätoimisesti koiranohjaajan työtä. Vuoden 2015 rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa mainitaan turvallisen täytöntöönpanon toimenpiteenä, että kaikissa suljetuissa laitoksissa on vähintään yksi koulutettu koira ja koiranohjaaja tekemässä tarkastustyötä. Ja lisäksi tulee huolehtia huumekoirien saatavuudesta avolaitoksissa suoritettaviin tarkastuksiin. (Rikosseuraamuslaitos 2015d.)

Huumekoira tarkastaa tiloja, ihmisiä ja esineitä vankilassa, sen alueella, välittömässä läheisyydessä sekä Rikosseuraamuslaitoksen valvomassa toiminnassa. Koulutettu huumekoira löytää äärimmäisen pienetkin huume-erät ja havaitsee myös muuntohuumeet, jotka eivät välttämättä näy vankiloiden käyttämissä virtsatesteissä. Koiran hajuaisti on korvaamaton myös etsittäessä huumausaineita suurista tiloista, kuten maastosta, halleista tai postin joukosta. Ihmisen hajuaistiin verrattaessa koiran hajuaisti on noin 800 000-2 500 000 kertaa parempi. Tähän päivään mennessä millään tekniikalla ei ole pystytty yhtä luotettavaan hajujen tunnistamiseen kuin mihin koiran nenä pystyy. (Luukko 2009, 6-7.) Koiran ollessa töissä sen kanssa pyritään tarkastamaan vankilaan saapuva ja sieltä lähtevä liikenne. Koira tarkastaa muun muassa tapaaajat, saapuvat postit ja alueelle saapuvat ajoneuvot. Huumekoira ja sen ohjaaja ovat paras ja nopein väline huumeiden etsimisessä. (Kennelliitto 2014.)

Kanadassa vuonna 2011 tehdyssä selvityksessä tutkittiin huumekoirien käyttöä, niiden etuja ja rajoitteita sekä vaikutusta pyrkimyksessä vähentää huumausaineita vankiloista. Yhtenä merkittävänä erona verrattuna Suomen toimintatapoihin on, että käytettävissä voi olla kahdenlaisia koiria; aktiivisia ja passiivisia. Ns. aktiivisia koiria ei ole tarkoitettu tarkastamaan henkilöitä, vaan ne toimivat vapaana tarkastaen esimerkiksi rakennuksia ja piha-alueita. Passiiviset koirat tekevät työtä kytkettynä ja tarkastavat henkilöitä, kuten vankeja ja vierailijoita (Cheverie & Johnson 2011.)

Tieto huumekoiran läsnäolosta voi nostaa kynnystä huumeiden kulkeutumisesta vankilaan ja myös siten lisätä vankiloiden turvallisuutta (Kennelliitto 2014). Tämä todettiin myös Cheverien ja Johnsonin (2011) selvityksessä. Vankilan virkakoiratoiminnalla on kiinnijäämisen lisäksi myös ennaltaehkäisevä vaikutus. Tämä vaikutus on havaittu koiratoiminnan alkamisen myötä. Huumausaineita löytyy vähemmän, vaikka koiran kanssa pystytään tarkastamaan huomattavasti enemmän ihmisiä ja tiloja, kuin ihmisvoimin. (Siltaloppi 2010, Lipposen 2010, 20 mukaan.) Täysiaikainen koiratoiminta on tehokkain tapa niin taloudellisesti kuin ajallisesti ennalta ehkäisevässä huumetyössä sekä jo vankilassa olevien huumeiden löytämisessä (Rikosseuraamuslaitos 2009). Australiassa vuonna 2009 tehdyssä tutkimuksessa etsittiin tehokkaita tapoja havaita vankilassa olevat huumeet ja vähentää huumeiden saatavuutta vankilassa. Tutkimuksen mukaan,

kaksi tärkeintä huumeiden havaitsemisen päästrategiaa kaikissa Australian vankiloissa olivat, huumeiden havaitsemiseen tarkoitettut koirat sekä virtsatestit. (Dolan & Rodas 2014.)

Rikosseuraamuslaitos on laatinut ohjeen koiratoiminnastaan (2012), joka sisältää esimerkiksi koiranohjaajan pääasialliset tehtävät, koiratoiminnan pääasiallisen tarkoituksen, sekä muita koiranohjaajan työhön liittyviä seikkoja. Keskushallinto vastaa koiratoiminnan yleisestä ohjauksesta. Rikosseuraamuslaitoksen koiratoiminnalla pyritään ehkäisemään huumausaineiden kulkeutumista suljettuun vankilaan ja avolaitokseen, löytämään niissä jo mahdollisesti olevia huumausaineita sekä estämään vankeusaikana tehtäviä rikoksia käyttäen apuna huumausaineiden etsintään koulutettua koira. Tavoitteena on vankeuden täytäntöönpanoon liittyvien turvallisuusriskien vähentäminen. Virkatehtävissä käytettävä Rikosseuraamuslaitoksen työkäyttöön hyväksytty koira on valtion omistama. Vankila ja koiranohjaaja tekevät kirjallisen sopimuksen, joka sisältää muun muassa osapuolten oikeudet ja velvollisuudet. Rikosseuraamuslaitoksen Keskushallinto tekee puolestaan sopimuksen Poliisikoiralaitoksen kanssa perus- ja jatkokoulutuksesta koiratoiminnassa. Koirakon tulee osallistua Poliisikoiralaitoksen järjestämälle peruskursille. Sen jälkeen koiran koulutuksesta vastaa koiranohjaaja itse. Koirakon tulee läpäistä käyttöönottotarkastus ennen työuran aloittamista. Lisäksi vuosittain Poliisikoiralaitos järjestää tasotarkastuksen, joka tulee suorittaa hyväksytysti (Rikosseuraamuslaitos 2012a.)

Virkakoiran tulee pystyä työskentelemään hyvin erilaisissa ympäristöissä ja alustoilla sekä häiriön alla, joten koulutuksessa on syytä huomioida työlähtöisyys. Motivaation ylläpitämiseksi tarpeen ovat mahdollisimman monipuoliset harjoitukset. Työtehtävissä koiran on pystyttävä työskentelemään sekä ohjatusti, että itsenäisesti. Koiralle tulee antaa tilaa työskennellä, jotta välttyttäisiin motivaation ja aloitekyvyn hiipumiselta. Ohjaajan on perustehtävänsä lisäksi pyrittävä tukemaan koira ja kehitettävä omia koiranlukutaitojaan. (Suomen Pelastuskoiraliitto 2017.) Tehokkaasti koulutetun virkakoiran aikaansaamiseksi tarvitaan siis myös koiran tunteva ja kokenut ohjaaja. Koiranohjaajan tulee myös tuntea hyvin se ala, jolla hän koiran kanssa työskentelee. (Lipponen 2010.)

Suurin osa Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirista on labradorinnoutajia. Noutaja on iloinen, aktiivinen ja toiminnanhaluinen rotu, joka sopii monipuolisuutensa vuoksi moneen. Labradoreja on valtion organisaatioiden lisäksi mm. opas-, terapia- ja avustajakoirina. Niitä käytetään luonnollisesti myös alkuperäisen käyttötarkoituksensa mukaan esimerkiksi noutavina koirina vesilinnustuksessa. (Labradorinnoutajakerho ry 2017.) Sekä metsästys-, että virkakoiralta vaaditaan osittain samankaltaisia ominaisuuksia: omatoimisuus ja palautumiskyky, koiran itseluottamus, yhteistyökyky sekä hyvä hermorakenne (Nutrolin 2017).

Vuosittain järjestetään Rikosseuraamuslaitoksen huumekoirakilpailut. Niihin osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan kaikki vankiloiden virkakoirat ohjaajineen, osa kilpaillen, osa

harjoitellen tai toimitsijana. Kilpailuissa koirakot suorittavat viisi liikettä, jotka ovat alue- tai maastoetsintä, huoneistoetsintä, ajoneuvoetsintä, varastoetsintä ja matkalaukkuetsintä. Jokaiselle rastille on määritelty etsintäaika ja rastilta saa pisteitä tietyin kriteerein. Arvostelupisteisiin vaikuttaa löytöjen lisäksi esimerkiksi etsinnän intensiivisyys sekä koiran ja ohjaajan yhteistyö. Kilpailuihin kuuluu lisäksi tottelevaisuusosio. Olosuhteet ja tilat rasteilla tulee olla tasapuoliset kaikille. (Rikosseuraamuslaitos 2017g.)

Joka toinen vuosi on vankiloiden PM-kilpailut, joihin lähetetään Rikosseuraamuslaitoksen 2 parasta koirakkoa (omien kisojen tulosten perusteella). Kerran vuodessa järjestetään SM-virkahuumekoirakilpailut. Näihin osallistuu 2 koirakkoa Rikosseuraamuslaitokselta, Poliisilta, Tullista, Rajavartiolaitoksesta sekä Puolustusvoimilta. Kaikissa kilpailuissa on kiertävät järjestäjät. (Rikosseuraamuslaitos 2017g.) Kilpailut toimivat hyvänä yhteistyön ja tiedonvaihdon välineenä vankiloiden kesken sekä viranomaisyhteistyössä. Päämäärä kaikilla on sama, mutta toimintaympäristöt erilaisia. Verkostoituminen, ”hiljaisen tiedon” vaihto, ongelmat ja uudet ratkaisumallit ovat oman ammattitaidon kehittämistä (Sojakka 2018, 46-48). Opinnäytetyöhön liittyen seurattut Rikosseuraamuslaitoksen huumekoirakilpailut antoivat hyvän kuvan siitä, miten koiranohjaaja ja koira toimivat yhdessä, mihin pyritään ja miten harjoitellaan.

Virkakoiria käyttävät työssään Rikosseuraamuslaitoksen lisäksi Tulli, Rajavartiolaitos, Poliisi sekä Puolustusvoimat. Virkakoiran toimintaympäristö riippuu paljon siitä, mikä viranomainen on kyseessä. Rajavartiolaitoksen koirat toimivat paljon maastossa, kun taas Rikosseuraamuslaitoksen koirat työskentelevät pääsääntöisesti sisätiloissa. Virkakoiria käytetään apuna henkilöetsinnöissä maastossa sekä erilaisten esineiden ja aineiden kuten räjähteiden, aseiden, rahan ja huumeiden löytämiseen. Virkakoirat ovat ihmisen apuna rikosten ennaltaehkäisyssä ja rikosten selvittämisessä.

Tulli käyttää koiria pääsääntöisesti huumausaineiden maahanpääsyn estämiseksi. Käytössä on myös koiria, jotka haistavat savukkeet, rahan, aseet tai räjähteet. Tullilla työskentelee yli 40 virkakoiraa, joista suurin osa on labradorinnoutajia. Tullikoirat koulutetaan pääsääntöisesti Veikkolan tullikoirakoululla. Raha- ja räjähdekoirien kouluttamisessa tehdään yhteistyötä poliisin kanssa. Koiranohjaajat ovat tullitarkastajia, jotka ovat ilmaisseet halukkuutensa kyseeseen työhön. Koiran ja ohjaajan työaika on 8-12 tuntia päivittäin. Tullikoira työskentelee noin 10-20 minuutin jaksoissa kerralla. Koiralla on työpaikallaan myös oma lepopaikka, jossa se voi levätä ja oleskella ilman häiriötekijöitä. (Tulli 2016.)

Rajavartiolaitos käyttää koiria rajavalvontaan ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseen. Rajavartiokoiria on neljää eri tyyppiä: merivartiokoira, rajatarkastus- tai rajojen valvontakoira sekä erikoiskoira. Niitä käytetään luvattomien rajan ylittäjien löytämiseen, rajanylitysjälkien

etsimiseen, huumausaineiden löytämiseen sekä vesipelastukseen. Rajavartiolaitoksen koiranohjaajat ovat käyneet raja- ja merivartiokoulun ja olleet muutaman vuoden työssä. (Tulli 2016.)

Poliisilla on käytössään noin 260 virkakoiraa. Yleisimmät koirarodut ovat saksanpaimenkoira ja belgianpaimenkoira malinois. Erikoiskoiriksi voidaan kouluttaa myös metsästysrotuisia koiria, kuten englanninspringerspanieleja ja labradorinnoutajia. Poliisikoirat koulutetaan Hämeenlinnan poliisikoiralaitoksella. Poliisi käyttää virkakoiria suojeluun, jäljestämiseen, henkilöetsintään sekä esine- että rikospaikkatutkintaan. Poliisikoirille opetetaan myös yksi erikoisalue, joka voi olla raha-, huumausaine-, räjähdysaine- tai ruumisetsintä. (Poliisi 2018a.)

Poliisikoiraohjaajia on Suomessa noin 240. Koiranohjaajat ovat suorittaneet poliisin peruskoulutuksen ja työskennelleet vähintään noin kahden vuoden ajan ennen kuin he voivat hakeutua koiranohjaajakoulutukseen. Poliisilaitokset valitsevat ohjaajakoulutukseen sopivat henkilöt, mutta lopullisen valinnan tekee poliisikoiralaitos. Koiranohjaajan koulutus kestää noin kaksi ja puoli vuotta. (Poliisi 2018b.)

Puolustusvoimilla on käytössään noin 130 sotakoira. Pääasiallisina rotuina ovat saksanpaimenkoira, belgianpaimenkoira malinois ja labradorinnoutaja. Puolustusvoimat käyttää sotakoiria rauhan aikana sotilaspoliisin tukena, varusmiesten koiranohjaajakoulutuksessa sekä kansainvälisissä tehtävissä. Koirat voivat olla partiokoiria, räjähdkeoiria, huumekoiria tai jälkikoiria. Osa partiokoirista on saanut myös räjähdke- tai huumekoirakoulutuksen. Henkilökuntaan kuuluvien koiranohjaajien peruskoulutuksesta ja sotakoirapalvelujen tuottamisesta vastaa Porin prikaatissa sijaitseva Sotakoiraosasto. Se on samalla Puolustusvoimien koiratoiminnan keskus. Puolustusvoimat kasvattaa, muista viranomaisista poiketen, osan tarvitsemistaan pennuista. (Kennelliitto 2018.)

Suomessa virkakoiria käyttävät organisaatiot arvostavat koiratoimintaa sekä pyrkivät kehittämään toimintaa eteenpäin. Virkakoiria on sitä ohjaavalle tärkeä työkalu. Organisaatioille koira tarjoaa yhden työkalun lisää viranomaistehtävien tehokkaampaan hoitamiseen. Viranomaisorganisaatioiden koiratoiminta sekä koirien määrät ovat olleet Suomessa 2010-luvulla hyvin vakiintuneita. Uusia koiria koulutetaan jatkuvasti viranomaisten käyttöön jo ansiotuneiden virkakoirien jäädessä ansaitulle eläkkeelle. (Lipponen 2010.) Virkakoirilla on myös tärkeä rooli positiivisen julkisuuskuvan luojana. Tämä on tullut esille esimerkiksi rikosseuraamuslaitoksen koiranohjaajan osallistuessa koiransa kanssa erilaisiin tapahtumiin (Rikosseuraamuslaitos 2009). Rikosseuraamuslaitoksen, tullin, rajan ja poliisin virkakoirilla on myös omat facebook-sivut, jossa voi tutustua tarkemmin koiratoimintaan. Tullikoirat ja vankilakoirat julkaisevat myös vuosittain omia kalentereitaan ja Suomen kennelliitto on aloittanut vuonna 2016 palkitsemaan vuoden virkakoirat.

3.4 Viranomaisyhteistyö

Yhtenä vankilaturvallisuuden peruspilarina pidetään hyvää viranomaisyhteistyötä. Eri yhteis-työsopimusten tavoitteena on tehostaa sujuvaa yhteistyötä varsinkin paikallistasolla. Viranomaisten välisellä yhteistyöllä pyritään ennaltaehkäisemään rikollista toimintaa sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia tapahtumia. Poliisilla, tullilla, puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on yhtenä lakisääteisenä tehtävänä muiden viranomaisten tukeminen eli virka-apu. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on oikeus saada virka-apua esimerkiksi poikkeuksellisissa tilanteissa, jotka vaarantavat vankilaturvallisuutta. Tällaisia tilanteita voivat olla mm. vangin väkivaltainen käyttäytyminen kuljetuksen aikana, vankikuljetuksen kohdistuva kaappaus- tai muu uhka, vangin karkaaminen tai onnettomuus. Rikosseuraamuslaitoksen ja Poliisin välisen yhteistyön osa-alueita ovat esimerkiksi tietojenvaihto, koulutus- ja harjoitusyhteistyö, PTR-yhteistoiminta sekä kalustoon liittyvä yhteistyö (Rikosseuraamuslaitos 2016.)

Viranomaiset antavat virka-apua myös koirapuolella. Rikosseuraamuslaitos voi pyynnöstään saada Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja ohjaajan tilapäisesti käyttöönsä avustamaan välttämättömissä virkatoimiin liittyvissä tehtävissä. Tämän kaltaista yhteistyötä voidaan käyttää esimerkiksi vankilan järjestämässä erityis- tarkastuksessa, jotka ovat etukäteen suunniteltuja ja näin ollen myös virka-avusta on voitu sopia etukäteen. Lisäksi myös Rikosseuraamuslaitos voi Poliisin, Tullin, Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen pyynnöstä antaa tilapäisesti huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan avustamaan välttämättömissä virkatoimiin liittyvissä tehtävissä. (vankeuslaki 16:7 §.)

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiassa 2010-2015 yhtenä kehitysehdotuksena oli viranomaisyhteistyön kehittäminen. Vuonna 2015 laadituissa Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa mainitaan, että tiivis ja monitasoinen yhteistyö eri viranomaisten välillä on osa normaaleja Rikosseuraamuslaitoksen työkäytäntöjä. Viranomaisyhteistyö kuuluu turvalliseen täytäntöönpanoon. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa tulee olla säännöllistä ja systemaattista. Muiden turvallisuusviranomaisten kanssa tulee järjestää säännöllisesti yhteisiä vaativien tilanteiden harjoituksia sekä muita yhteistyöpalavereita.

Rikosseuraamuslaitoksella koirankoulutuspalvelut ostetaan poliisikoiralaitokselta. Muilla viranomaisilla on toiminnan hallinnointiin ja koirien koulutukseen tarkoitettut omat tilat. Tulli tekee yhteistyötä raha- ja räjähdekoirien kouluttamisessa poliisin kanssa. (Lipponen 2010.)

Junnisen (2008) tekemässä tutkimuksessa suomalaisten vankiloiden turvallisuudesta kävi ilmi, että koiratoiminnassa yhteistyö tullin ja rajaviranomaisten kanssa toimi hyvin. Koiria käytettiin avustamassa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan eri viranomaisten tehtävissä. Koiratoiminta oli viranomaistoimintaa laajempaa, sillä esimerkiksi rikosseuraamuslaitoksen koiria oli käytetty

apuna myös Finnairin huollon tiloissa. Yhteistyö eri vankiloiden välillä tuntui toimivan. Vankiloissa tehtävissä tarkastuksissa työskenteli eri laitosten koiria ja ohjaajia säännöllisesti. Lisäksi kävi ilmi, että silloisen Pohjois-Suomen aluevankilan alueella erityistarkastuksissa tehtiin paljon ja toimivaa yhteistyötä. Tutkimuksessa kuitenkin todettiin, että ajan puute rajoittaa tarkastuksien tekemistä.

4 Opinnäytetyön toteutus

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyömme taustaa, kuinka aihe valikoitui sekä käytettyjä tutkimusmenetelmiä, esitellään tutkimuskysymykset, kerrotaan tutkimuksen toteuttamisesta, aiheiston keruusta ja analysoinnista. Lopuksi käydään läpi vielä tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.

4.1 Opinnäytetyön tausta

Keskeisinä tekijöinä aiheen valinnassa olivat työtehtävämme vanginvartijoina, kiinnostuksemme virkakoiratoimintaa kohtaan, sekä vankiloiden turvallisuutta ylläpitävät seikat. Lisäksi aihetta on Suomessa tutkittu ilmeisen vähän.

Rikosseuraamuslaitoksen yhden tavoitteen ollessa turvallinen täytöntöönpano, katsomme, että virkakoiratoiminta ansaitsisi enemmän huomiota. Päihdevalvonnan toimivuus vaikuttaa suoraan turvallisuuteen ja vankiloiden virkakoirien pääasiallisen tehtävän ollessa huumausaineiden etsintä, mahdollisuus koiran käyttöön tarkastustoiminnassa onkin suuri etu. Suurissa tiloissa sen kyky tarkentaa huumausaineen sijainti pienelle alueelle helpottaa huomattavasti virkamiesten suorittamia tilatarkastuksia. Huumausaineiden pois saaminen vankilan tiloista ja vankien hallusta lisää luonnollisesti turvallisuutta ja toimii osana rikostorjuntaa. Tämän lisäksi Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen mukaan koira työpaikalla laskee työntekijöiden stressitasoja, sekä lisää työmoraalia (Barker ym. 2012). Vaikka virkakoira ei olekaan verrattavissa seura- tai terapiakoiraan sen ollessa työpaikalla, uskomme, että se voi läsnäolollaan tuottaa tunteen turvallisemmasta työympäristöstä.

4.2 Tutkimuskysymykset

Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää virkakoiran käytön vaikutusta vankilaturvallisuuteen ja huumausainevalvontaan. Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää myös lisääkö virkakoirien käyttö yhteistyötä muiden viranomaisten tai vankiloiden kanssa. Lisäksi pyrittiin myös nostamaan esille virkakoiratoiminnan kehittämistarpeita, koska koimme että virkakoiratoimintaa

ei arvosteta riittävästi. Näiden tarkoitusten ja tavoitteiden pohjalta muodostuivat opinnäytetyön kyselytutkimuksen tutkimuskysymykset;

Miten virkakoirien käyttö edistää huumausainevalvontaa vankiloissa?

Miten virkakoirien käyttö parantaa vankilaturvallisuutta?

Edistääkö virkakoirien käyttö yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa?

4.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Tutkimuksen toteuttamisen apuvälineeksi valikoitui kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin rakentuva sähköinen kysely. Kysely valikoitui tämä tutkimuksen toteuttamisvälineeksi, koska sen avulla on helppo kerätä tietoa tutkittavilta, jotka ovat hajallaan ja tutkittavia on paljon. Lisäksi kaikilta voidaan kysyä samoja asioita samalla tavalla. Kyselyssä voidaan myös kysyä useasta asiasta ja saadaan laaja aineisto. Sijoittamalla lomakkeeseen sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä, saatiin tutkimukseen monipuolisia tuloksia ja konkreettisia kehityskohteita opinnäytetyön keskeisimmiltä kohderyhmiltä. Aineisto voidaan analysoida helposti käyttämällä tilastollisia menetelmiä ja avoimien kysymysten kohdalla sisällönanalyysejä.

Kyselytutkimuksessa aineistoa kerätään standardoidusti, asioita kysytään kaikilta vastaajilta samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Kyselytutkimuksessa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Tällaisessa kahta menetelmää yhdistävässä kyselyssä saadaan sekä numeerista että sanallista, tiivistä tietoa ja kuvausta tutkimuksen kohteena olevasta asiasta tai ilmiöstä. Siksi kyselylomake rakentui näitä kahta menetelmää yhdistämällä. (Hirsjärvi ym. 2005, 182.)

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä valitaan yleensä silloin kun tutkitaan kokemuksia ja tavoitteena on ymmärtää, selittää ja tulkita asioita. Tarkoituksena on siis luoda selitysmalleja tutkituille ilmiöille tai asioille. Kvalitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä keskittyy eri muuttujien välisten suhteiden mittaamiseen ja sitä kautta niiden analysointiin tilastollisin menetelmin. Tämän tutkimuksen luotettavuuden kannalta täydennettiin kyselylomaketta laadullisilla, sanallista tietoa antavilla avoimilla kysymyksillä. (Hirsjärvi ym. 2005, 180-183.)

Kyselylomake tehtiin webropol-ohjelmalla ja toteutettiin sähköisenä kyselynä. Kyselytutkimus soveltuu aineiston keräämisen tavaksi, kun tutkittavia on paljon ja halutaan kysyä monia asioita. Kyselytutkimuksen suurin etu onkin, että sillä saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto. Kyselytutkimus on myös tehokas, se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Aineisto voidaan nopeasti käsitellä tallennettuun muotoon ja analysoida se tietokoneen avulla. Kyselytutkimuksen avulla kerättävän tiedon käsittelyyn on kehitetty tilastolliset analyysitavat ja

raportointimuodot, joka helpottaa tulosten analyysia. (Hirsjärvi ym. 2005, 184.) Verkkolomakkeen etuna haastatteluun verrattuna on myös haastatteluun liittyvän litteroinnin poisjääminen (Kuula 2011, 174).

Kyselytutkimuksen ongelmana on usein se, että vastaukset palautuvat hitaasti tutkijalle. Usein joudutaan myös tekemään uusintakysely, jolla muistutetaan vastaajia tutkimuksesta. Kyselyn lähettämisen ajankohta pitää huomioida tarkasti. Esimerkiksi kesälomat voivat alentaa kyselyn vastaamisprosenttia, eikä asia ole korjattavissa muistutuksilla. (Vilkkä 2007, 28.) Kyselytutkimukseen liittyy myös muita heikkouksia. Ei ole mahdollista varmistua siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. Ovatko he pyrkineet vastaamaan huolellisesti ja rehellisesti. Ei ole myöskään selvää, miten vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Ei tiedetä, miten vastaajat ovat selvillä tutkittavasta asiasta tai miten perehtyneitä he ovat siihen. Hyvän lomakkeen laatiminen vie aikaa ja vaatii tutkijalta monenlaista tietoa ja taitoa. (Hirsjärvi ym. 2005, 184.) Kyselylomake tiedonkeruun välineenä aiheuttaa haasteen saada tarpeeksi vastaajia luotettavien tulosten saamiseksi. Vastaajat on saatava motivoitua osallistumaan, vastaamisen perustuessa vapaaehtoisuuteen (Kuula 2011, 155.) Toivoimme, että aiheen liittyminen suoraan osan vastaajien työtehtäviin, sekä kohtuullinen vastausaika motivoisi vastaajia.

Kysely lähetettiin sähköpostitse saatekirjeellä (liite 4) varustettuna jokaiseen Rikosseuraamuslaitoksen koiranohjaajan, turvallisuudesta vastaavan apulaisjohtajan sekä rikosseuraamusesimiehen virkasähköpostiin 10.5.2018. Viestissä oli suora Internet-linkki Webropol-kyselylomakkeeseen. Rikosseuraamuslaitoksen 20:lle koiranohjaajalle lähti oma kyselynsä (liite 2) ja 27:lle turvallisuudesta vastaavalle apulaisjohtajalle sekä 20:lle rikosseuraamusesimiehelle hieman erilainen kysely kuin koiranohjaajille (liite 3). Vastausaika kyselyyn annettiin 25.5.2018 asti. Kyselystä lähti vielä muistutusviesti 30.5.2018, jossa vastausaika jatkettiin kesäkuun loppuun saakka. Sähköpostiviestin mukana lähetetyssä saatekirjeessä korostettiin vastaamisen tärkeyttä koiratoiminnan kehittämisen kannalta. Lisäksi saatteessa kerrottiin, että vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti, eikä yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa.

Parhaimpaan tulokseen Sähköisen kyselyn avulla päästään silloin, kun tutkitaan yrityksen tai organisaation jäseniä, joilla kaikilla on teknisesti yhtäläiset edellytykset vastata kyselyyn. (Vilkkä 2005, 74-75.) Tässä tutkimuksessa sähköinen kysely toimi hyvin, koska kohderyhmällä oli mahdollisuus vastata kyselyyn työaikana käyttäen työpaikan tietokoneita.

Kyselylomakkeen kysymykset voidaan laatia monella eri tavalla. Kysymysten muotoiluun tulee kiinnittää huomiota, sillä ne määrittävät sen kuinka päteviä tulokset ovat. Kysymysten tulee olla selviä ja yksiselitteisiä. Myös esimerkiksi kysymysten määrä ja järjestys lomakkeessa tulee olla harkittu. Lomakkeen kokeilu on välttämätöntä ennen varsinaista tutkimusta. Tällöin

lomakkeen kysymysten muotoilua voi vielä korjata varsinaista tutkimusta varten. (Hirsjärvi ym. 2005, 191-193.) Tämän tutkimuksen kyselylomake testattiin etukäteen muutamalla koiranohjaajalla. Kyselylomaketta muokattiin testauksen jälkeen selvemmäksi tulleen palautteen avulla. Lomakkeen väittämät olivat aluksi kaikki samassa taulukossa, mutta tulleen palautteen takia väittämät jaettiin koiranohjaajille kolmeen eri osaan ja turvallisuudesta vastaaville kahteen osaan.

Tähän kyselyyn valittiin strukturoidut kysymykset tutkittavan asian skaalaa mittaavalla järjestysasteikolla, Likertin asteikolla. Asteikossa oli portaita eli vastausvaihtoehtoja kuusi. Tällaisten kysymysten vastausvaihtoehdot on asetettu valmiiksi, mikä lisää mittauksen tarkkuutta sekä vertailtavuutta ja vaihtoehdot tuleekin määrittää tarkasti. Koiranohjaajille tarkoitettussa kyselyssä oli myös muita monivalintakysymyksiä sekä niihin liittyviä tarkentavia avoimia kysymyksiä. Turvallisuudesta vastaaville apulaisjohtajille ja rikosseuraamusesimiehille tarkoitettussa kyselyssä oli kaksi avointa kysymystä Likertin asteikkoon perustuvien kysymysten lisäksi. Avointen kysymysten tavoitteena tutkimuksessa on lisätä vastaajien omien mielipiteiden ilmaantumista sekä ehkäistä vastausten rajautumista. Molemmat kyselyt alkoivat vastaajien taustatietojen kyselyllä, jonka kysymyskohdissa vastaajat valitsivat itselleen parhaiten sopivan valmiin vastausvaihtoehdon. (Vilka 2007, 67-71.)

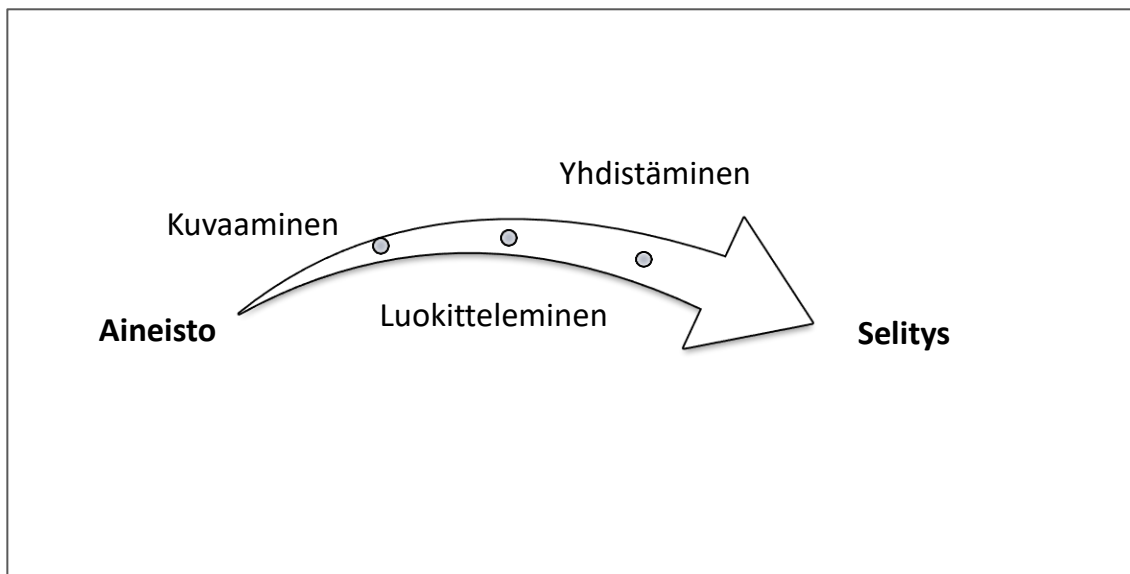
Kun vastaukset saapuvat, tutkija tarkastaa aineiston laadun ja saadut tulokset. Samalla asiatomat tai vahingossa lähetetyt lomakkeet karsitaan pois. (Vilka 2007, 17.) Tässä tutkimuksessa yhtään lomaketta ei jouduttu karsimaan pois.

4.4 Aineiston analyysi

Kvantitatiivisen tutkimukseen kuuluu tulosten määrällinen analysoiminen, tulokset esitetään usein taulukkojen ja kuvaajien muodossa käyttäen suhteellisia osuuksia. Tämän tutkimuksen kvantitatiivinen osuus analysoitiin antamalla Likert-asteikon muuttujille numeeriset arvot ja analysoimalla niitä tilastollisilla menetelmillä. Aineistoa on kuvattu taulukoilla, kuvioilla ja niitä sanallisesti selittämällä. Webropol-kyselyn avulla kerätyt tiedot siirrettiin SPSS-ohjelmaan ja ohjelman avulla tuotettiin tarvittavat taulukot ja kuvaajat.

Avoimien kysymysten kohdalla käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Kerätty tietoa-ineisto tiivistetään niin, että voidaan tarkastella tutkittavien ilmiöiden ja asioiden merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä. Näin tutkimusaineistosta erotetaan samanlaisuudet ja erilaisuudet. Tarkoituksena on järjestää aineisto johtopäätösten tekemistä varten. Aineisto järjestäminen onnistuu luokittelemalla samaa tarkoittavat asiat ryhmiksi ja nimeämällä ne uudella kuvaavalla käsitteellä (kuva 3). Aineisto luokiteltiin esimerkiksi koiratoiminnan kehittämiskysymyksen kohdalla (kysymys turvallisuudesta vastaaville) seuraavasti: yhteistyö koiratoiminnassa,

koiratoiminnan resurssit, koiratoiminnan organisointi, palaute esimiehille ja palaute koiranohjaajille sekä muut yksittäiset vastaukset, jotka eivät kuuluneet mihinkään edellä mainittuun luokkaan.

Kuva 3: Analyysin vaiheet

Osa avointen kysymysten vastauksista siirrettiin opinnäytetyön raporttiin lainauksina, sillä ne tukevat tutkimustuloksia kuten kuvaajat ja taulukotkin. Suoria lainauksia pelkistettiin, niistä poistettiin osittain sellaiset tiedot, jotka loukkaisivat anonymiteettiä tai rikkoisivat tutkimuksen eettisyyttä. Poistetut sanat ja nimet merkittiin tämän raportin lainauksiin katkoviivoin, jotta poistetun kohdan voi tunnistaa. Joitakin lainauksia jätettiin pois, koska niistä vastaaja on tunnistettavissa ilman nimeäkin. Jos nämä lainaukset olisivat päätyneet tähän raporttiin, ne olisivat rikkoneet tutkimuksen eettisyyttä tai anonymiteettiä.

4.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikassa tulee noudattaa tiettyjä arvoja ja normeja, kuten tiedon luotettavuus ja tutkittavien itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Tutkijan olisi ihanteellista sitoutua tutkimusta laatiessaan avoimuuteen, rehellisyyteen ja kriittisyyteen. Plagiointi on yksi esimerkki väärinkäytöksistä. (Kuula 2011, 23-24, 29).

Opinnäytetyön tekeminen eettisyyden näkökulmasta oli monijakoinen. Ennen aloittamista tuli selvittää ja hakea tarpeen olevat tutkimusluvut Rikosseuraamuslaitoksen Keskushallintoyksiköltä. Tutkimuksen alkuvaiheessa tutkimuslupa asia selvitettiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä ja selvisi, että tutkimuslupaa ei tarvittu. Kuitenkin keskushallintoyksiköstä

muistutettiin, että vaikka tämä tutkimus ei ole luvanvarainen tulee siinä noudattaa samoja periaatteita, kuin muissakin Rikosseuraamuslaitoksen myöntämässä tutkimusluvissa.

Lomake lähetettiin sähköpostitse ja nämä yhteystiedot saatiin Rikosseuraamuslaitoksen koira-toiminnasta vastaavalta virkamieheltä, alueiden turvallisuuspäälliköiltä, sekä Rikosseuraamuslaitoksen internetsivuilta. Tutkimuseettisesti tämä tapa oli hieman ongelmallinen, mutta käytännön syistä paras. Kyselylomakkeissa ei kuitenkaan ole nähtävissä vastaajan henkilöllisyyttä, ainoastaan alue, jossa hän toimii sekä työtehtävä. Jotkut vastaajat olivat tosin avoimissa kysymyksissä tuoneet esille laitoksen, jossa työskentelevät, mutta tätä ei koettu ongelmana, koska vastaaminen oli vapaaehtoista eikä yksilöiviä tietoja pyydetty. Tulokset esitetään niin, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa. Siksi joitakin avointen kysymysten lainauksia ei ole laitettu tähän raporttiin. Tutkimusaineisto on säilytetty ja säilytetään jatkossa niin ettei se joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimusaineistoa käytetään vain tämän tutkimuksen tekemiseen ja aineisto hävitetään yksilötietojen osalta tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen toteutus ja aineiston keruu ei aiheuttanut myöskään kohtuutonta haittaa vankilan muulle toiminnalle.

Opinnäytetyön toteutusvaiheessa aineiston keruussa eettisyys varmistettiin kertomalla vastaajille saatekirjeessä asianmukaisesti tutkimuksen tekijöistä, taustaorganisaatiosta, tutkimuksen tarkoituksesta sekä vastaamiseen kuluva ajasta. Kuula (2011, 121) toteaa näitä tietoja pidettävän tärkeinä informoidessa tutkittavia. Oma työtehtävämme samassa organisaatiossa vastaajien kanssa oli nähtävillä tässä saatetekstissä. Lomakkeiden kohdalla piti olla huolellinen siitä, että tarpeeksi suuren otannan lisäksi valittuja vastaajaryhmiä kohdeltiin tasapuolisesti lähettämällä lomakkeet heille kaikille. Vastaajaryhmien anonymiteetin säilyttämiseen kiinnitettiin erityistä huomiota ja heitä informoitiin tutkimuksen suorittamiseen liittyvistä seikoista mahdollisimman tarkasti. Kuulan (2011, 155) teoksessa kiinnitetään huomioita tutkijan neutraalina pysymiseen omien ja vastaajien mielipiteiden edessä. Tähän jouduimme kiinnittämään erityistä huomiota johtuen työskentelystämme samassa organisaatiossa, josta tutkimus tehtiin.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan tutkimuksen reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Reliabiliteettia arvioidessa tarkastellaan muun muassa sitä kuinka huolellisesti vastaajat ovat vastanneet kyselyyn, mikä on vastausprosentti ja miten otos edustaa perusjoukkoa. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoitus mitata. Kyselylomakkeen kohdalla tämä tarkoittaa sitä, miten hyvin kysymysten ja vastausvaihtoehtojen muotoilu on onnistunut, ovatko asetetut asteikot toimineet ja mitä epätarkkuuksia mittareissa on ollut. (Vilka 2007, 149-152.)

Kyselytutkimuksessa luotettavuutta arvioitiin ensiksi kyselylomakkeen testauksessa, jonka avulla arvioitiin väittämien vastausvaihtoehtojen toimivuutta ja kysymysten selkeyttä. Lomake

testattiin kohderyhmää vastaavilla asiantuntijoilla. Lomakkeen korjaaminen ja testiryhmältä saatu palaute ovat luotettavuuden kannalta tärkeitä asioita ja opinnäytetyön luotettavuus aineiston keruussa voitiin varmistaa. Perusjoukon tarkka määrittäminen sekä sopivan menetelmän valinta ovat hyvin merkittäviä asioita luotettavuuden kannalta (Vilka 2007, 152-153). Opinnäytetyön kyselytutkimuksen kohteena olivat kaikki Rikosseuraamuslaitoksen koiranohjaajat sekä turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat sekä rikosseuraamusesimiehet. Vastausprosentti muodostui korkeaksi sekä koiranohjaajilla että turvallisuudesta vastaavilla. Tutkimuksen otoksen koko sekä laatu kertovat kohderyhmälle sopivasta menetelmästä ja aineiston keruusta. Nämä asiat lisäävät tutkimuksen luotettavuutta.

Tutkimuksen luotettavuus lisääntyy, kun tutkitaan sitä, mitä alun perin haluttiin tutkia (Vilka 2007, 152). Tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi yritettiin muodostaa mahdollisimman selkeät tutkimuskysymykset. Näiden kysymysten pohjalta rakennettiin kysymyslomake. Sähköisen kyselyn avulla saatiin runsaasti tietoa asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Väittämien lisäksi oli avoimia vastausvaihtoehtoja, joihin vastaajat pystyivät täydentämään vastauksiaan. Kyselytutkimuksen luotettavuudesta kertovat myös toistensa kanssa yhtenevät vastaukset. Koirien vaikutusta turvallisuuteen ja niiden merkitystä huumausainevalvontaan, yhteistyötä muiden vankiloiden sekä viranomaisten kanssa vastaajat arvioivat samalla tavalla, tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta ja vahvistaa kyselylomakkeen rakenteen onnistumista. Luotettavuus varmistui myös muissa tuloksissa, kun samat vastaukset toistuivat muun muassa avoimissa kysymyksissä. Opinnäytetyön tutkimustulosten vertaaminen muiden tulosten kanssa oli ongelmallista. Vastaavia aikaisempia tutkimuksia ei oikeastaan löytynyt. Joitakin selvityksiä aiheeseen liittyen löytyi. Suurimmaksi osaksi tutkimustulokset olivat yhteneväisiä näiden löytyneiden selvitysten kanssa.

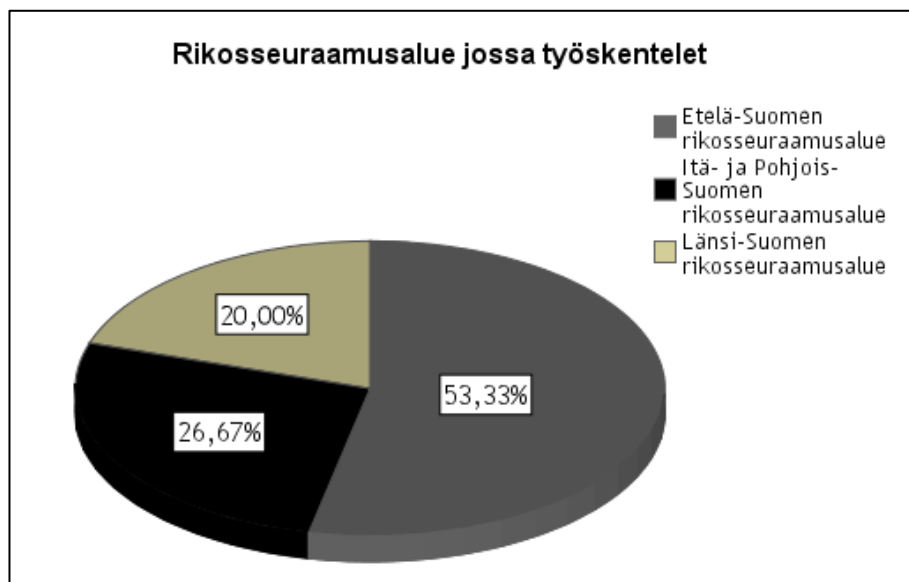
5 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen keskeisimmät tulokset. Aluksi esitellään tutkimusaineiston taustamuuttujia. Tämän jälkeen käydään läpi koirien vaikutus vankilaturvallisuuteen sekä koirien merkitys vankiloiden huumausainevalvonnassa. Yhteistyötä muiden viranomaisten ja vankiloiden kanssa käsitellään kohdassa yhteistyö muiden vankiloiden ja viranomaisten kanssa. Lopuksi käsitellään koiratoiminnan kehittämistarpeita ja muita esille tulleita asioita.

Kyselyyn vastasi yhteensä 15 koiranohjaajaa ja 27 turvallisuudesta vastaavaa apulaisjohtajaa tai rikosseuraamusesimiehestä. Koiranohjaajien kohdalla vastausprosentiksi muodostui 75,0 %. Turvallisuudesta vastaavien apulaisjohtajien ja rikosseuraamusesimiesten vastausprosentti jäi hieman alhaisemmaksi, 57,4 %. Kyselyyn vastanneet edustivat kaikkia kolmea rikosseuraamusaluetta.

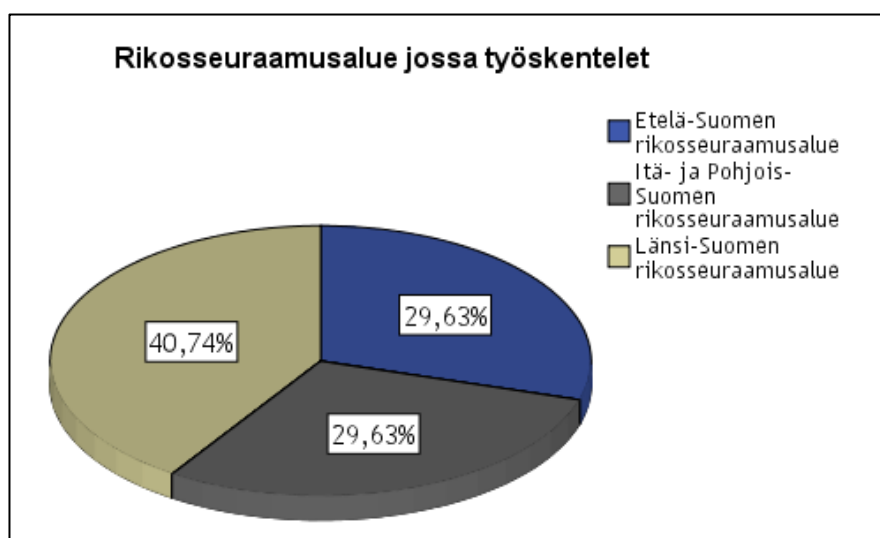
5.1 Osallistujien taustat

Kuviossa 1 on esitetty kyselyyn vastanneiden koiranohjaajien edustamat rikosseuraamusalueet. Vastanneista 53,33 % (n=8) edusti Etelä-Suomen rikosseuraamusaluetta, 26,67 % (n=4) Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusaluetta ja 20,00 % (N=3) Länsi-Suomen rikosseuraamusaluetta.

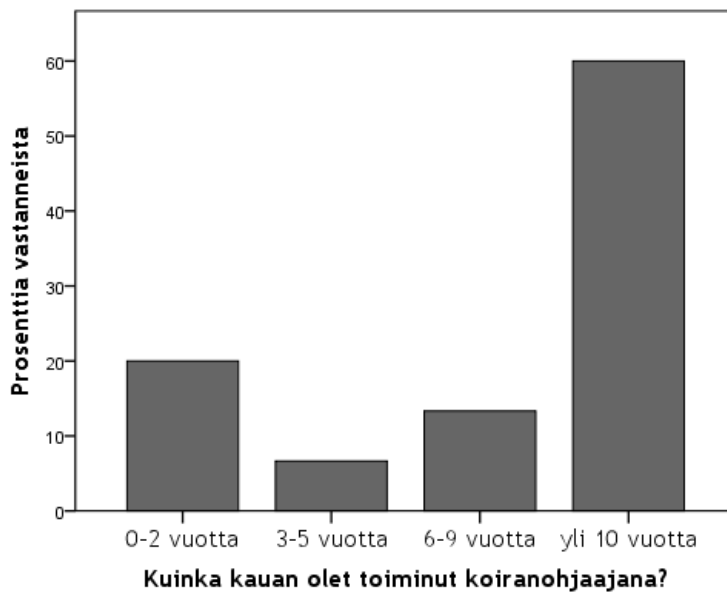
Kuvio 1: Kyselyyn vastanneet koiranohjaajat rikosseuraamusalueittain

Kuviossa 2 on esitetty kyselyyn vastanneiden turvallisuudesta vastaavien apulaisjohtajien ja rikosseuraamusesimiesten edustamat rikosseuraamusalueet. Vastanneista 29,63 % (n=8) edusti Etelä-Suomen rikosseuraamusaluetta, 29,63% (n=8) Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusaluetta ja 40,74 % (n=11) Länsi-Suomen rikosseuraamusaluetta.

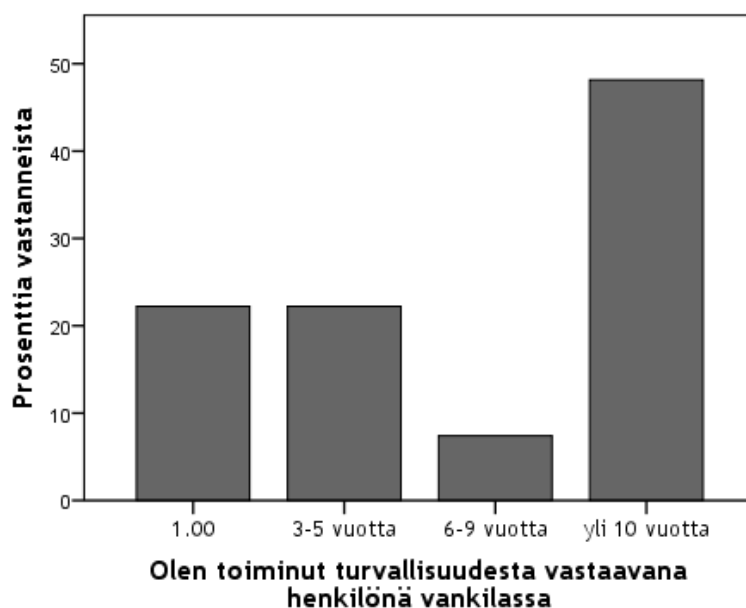
Kuvio 2: Kyselyyn vastanneet turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet rikosseuraamusalueittain

Kuviossa kolme kerrotaan, kuinka kauan vastaaja on toiminut koiranohjaajana. Suurin osa vastaajista, 60,00 % (n=9) oli toiminut koiranohjaajana yli kymmenen vuotta, 13,33 % (n=2) oli toiminut koiranohjaajana 6-9 vuotta, 6,67 % (n=1) 3-5 vuotta ja 20,00 % (n=3) oli toiminut koiranohjaajana vain 0-2 vuotta.

Kuvio 3: Koiranohjaajana toimiminen vuosina

Kuviossa neljä kerrotaan, kuinka kauan apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies on toiminut turvallisuudesta vastaavana henkilönä vankilassa. Vastaajista 22,22 % (n=6) oli toiminut 0-2 vuotta, 22,22 % (n=6) oli toiminut 3-5 vuotta ja 7,41 % (n=2) oli toiminut 6-9 vuotta turvallisuudesta vastaavana. Enemmistö, 48,15 % (n=13) vastaajista oli ollut turvallisuudesta vastaajana henkilönä vankilassa yli kymmenen vuotta.

Kuvio 4: Turvallisuudesta vastaavana toimiminen vuosina

5.2 Koirien merkitys vankilaturvallisuuteen

Seuraavaksi käsitellään kysymystä numero kolme ja sen väittämiä (väittämät 1, 5, 10 ja 11), jotka koskivat vankilaturvallisuutta virkakoira-toiminnassa. Sekä koiranohjaajat, että turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusmiehet vastasivat samoihin väittämiin. Aluksi käsitellään koiranohjaajien vastukset ja sitten turvallisuudesta vastaavien.

Taulukossa yksi on tiivistettynä väittämien tulokset. Suurin osa vastanneista koiranohjaajista, 80,0 % (n=12), oli samaa mieltä siitä, että rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat parantavat vankilaturvallisuutta, lisäksi 13,3 % (n=2) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä vastaajista oli vain yksi (6,7 %). Virkakoiria pidettiin myös tärkeänä osana vankiloiden rikostorjuntaa, vastanneista 66,7 % (n=10) oli asiasta samaa mieltä ja 26,7 % (n=4) oli jokseenkin samaa mieltä. Vastanneista yksi (6,7 %) oli täysin eri mieltä väittämän ”Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ovat tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa” kanssa.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
1. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat parantavat vankilaturvallisuutta	12	2	0	0	1	0	15
	80,0%	13,3%	0%	0%	6,7%	0%	
5. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ovat tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa	10	4	0	0	1	0	15
	66,7%	26,7%	0%	0%	6,7%	0%	
10. Virkakoiratoiminta parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa	8	4	3	0	0	0	15
	53,3%	26,7%	20,0%	0%	0%	0%	
11. Virkakoiran avulla tehtävät tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta	13	2	0	0	0	0	15
	86,7%	13,3%	0%	0%	0%	0%	

Taulukko 1: Kysymys nro 3 koiranohjaajille, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien vankilaturvallisuutta

Koiranohjaajat kokivat myös, että virkakoiratoiminta parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa. Vastanneista 80,0 % (n=12) oli asiasta samaa tai jokseenkin samaa mieltä. Kolme (20,0 %) vastanneista ei ollut samaa eikä eri mieltä. Tärkeänä pidettiin myös virkakoirien avulla tehtäviä tarkastuksia osana vankilaturvallisuutta. Vastanneista koiranohjaajista 86,7 % (n=13) oli sitä mieltä, että virkakoiran avulla tehtävät tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta ja 13,3 % (n=2) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
1. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat parantavat vankilaturvallisuutta	22	5	0	0	0	0	27
	81,48%	18,52%	0%	0%	0%	0%	
5. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ovat tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa	17	8	2	0	0	0	27
	62,96%	29,63%	7,41%	0%	0%	0%	
10. Virkakoiratoiminta parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa	18	6	3	0	0	0	27
	66,67%	22,22%	11,11%	0%	0%	0%	
11. Virkakoiran avulla tehtävät tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta	20	7	0	0	0	0	27
	74,07%	25,93%	0%	0%	0%	0%	

Taulukko 2: Kysymys nro 3 turvallisuudesta vastaaville, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien vankilaturvallisuutta

Turvallisuudesta vastaavien apulaisjohtajien ja rikosseuraamusesimiesten vastaukset koskien vankilaturvallisuutta (Taulukko 2) olivat hyvin saman suuntaisia kuin koiranohjaajien. Vastajista 81,5 % (n=22) oli sitä mieltä, että Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat parantavat vankilaturvallisuutta ja 18,5 % (n=5) oli väittämstä jokseenkin samaa mieltä. Virkakoirat koettiin tärkeänä osana vankiloiden rikostorjuntaa, vastanneista 63,0 % (n=17) oli väittämstä ”Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ovat tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa” täysin samaa mieltä ja 29,6 % (n=8) jokseenkin samaa mieltä. Vastanneista 7,4 % (n=2) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Väittämän ”Virkakoiratoiminta parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa” kanssa vastanneista samaa mieltä oli 66,7 % (n=18), jokseenkin samaa mieltä 22,2 % (n=6) ja 11,1 % (n=3) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Virkakoiran avulla tehtävät tarkastukset olivat vastanneiden mielestä tärkeitä, sillä 74,1 % (n=20) oli sitä mieltä, että virkakoiran avulla tehtävät

tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta ja 25,9 % (n=7) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä.

5.3 Koirien merkitys huumausainevalvontaan

Seuraavaksi käsitellään edelleen kysymystä numero kolme ja sen väittämiä (väittämät 2, 3, 4, 12 ja 13), jotka koskivat virkakoirien avulla tehtävää huumausainevalvontaa vankilassa. Sekä koiranohjaajat, että turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet vastasivat samoihin väittämiin. Aluksi käsitellään koiranohjaajien vastaukset.

Tulokset on esitetty tilastollisessa muodossa taulukossa kolme. Suurin osa vastanneista koiranohjaajista, 86,7 % (n=13), oli samaa mieltä siitä, että rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumausaineiden osalta, lisäksi 6,7 % (n=1) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä oli vastaajista vain yksi (6,7 %).

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
2. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumausaineiden osalta	13 86,7%	1 6,7%	0 0%	0 0%	1 6,7%	0 0%	15
3. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa	11 73,3%	1 6,7%	1 6,7%	1 6,7%	1 6,7%	0 0%	15
4. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ehkäisevät jo olemassaolollaan huumeiden saatavuutta vankilassa (ts. toimivat pelotteena)	8 53,3%	6 40,0%	0 0%	0 0%	1 6,7%	0 0%	15
12. Koiratoiminta on tehokkain tapa ennaltaehkäisevässä huumetyössä	5 33,3%	9 60,0%	1 6,7%	0 0%	0 0%	0 0%	15
13. Huumeiden saatavuus vankilassa on vähentynyt virkakoiratoiminnan myötä	8 53,3%	4 26,7%	1 6,7%	1 6,7%	0 0%	1 6,7%	15

Taulukko 3: Kysymys nro 3 koiranohjaajille, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien huumausainevalvontaa vankilassa

Väittämästä ” Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa” vastanneista 73,3 % (n=11) oli samaa mieltä ja 6,7 % (n=1) oli jokseenkin samaa mieltä. Lisäksi 6,7 % (n=1) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja 6,7 % (n=1) oli jokseenkin eri mieltä ja sama määrä täysin eri mieltä. Täysin samaa mieltä väittämästä ” Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ehkäisevät jo olemassaolollaan huumeiden saatavuutta vankilassa (ts. toimivat pelotteena)” oli 53,3 % (n=8) ja jokseenkin samaa mieltä 40,0 % (n=5). Vastajista 6,7 % (n=1) oli täysin eri mieltä. Koiratoimintaa pidettiin myös tehokkaampana tapana ennaltaehkäisevässä huumeetyössä. Vastanneista 33,3 % (n=5) oli väittämästä samaa mieltä ja 60,0 % (n=9) jokseenkin samaa mieltä. Vastanneista yksi (6,7 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä. ”Huumeiden saatavuus vankilassa on vähentynyt virkakoiratoiminnan myötä” -väittämästä 53,3 % (n=8) oli samaa mieltä ja 26,7 % (n=4) oli jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastanneista (6,7 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä, 6,7 % (n=1) oli jokseenkin eri mieltä ja 6,7 % (n=1) ei osannut sanoa.

Turvallisuudesta vastaavien apulaisjohtajien ja rikosseuraamusesimiesten vastaukset koskien huumausainevalvontaa vankilassa löytyvät taulukosta neljä. Turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet kokivat, että rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumausaineiden osalta. Tähän väitteeseen vastajista 81,5 % (n=22) ilmoitti olevansa samaa mieltä ja 18,5 % (n=5) jokseenkin samaa mieltä. Väittämään ”Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa” vastanneista 40,7 % (n=11) oli täysin samaa mieltä ja sama määrä jokseenkin samaa mieltä. Neljä (14,8 %) vastanneista ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi (3,7 %) oli jokseenkin eri mieltä.

Koiratoiminta koettiin myös huumeiden saatavuuden vähentäjänä vankilassa. Vastanneista 37,0 % (n=10) oli samaa mieltä väittämän ”Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ehkäisevät jo olemassaolollaan huumeiden saatavuutta vankilassa (ts. toimivat pelotteena)” kanssa ja 55,6 % (n=15) jokseenkin samaa mieltä. Yksi vastanneista (3,7 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja samoin yksi oli jokseenkin eri mieltä.

Väittäjä ”Koiratoiminta on tehokkain tapa ennaltaehkäisevässä huumeetyössä” jakoi turvallisuudesta vastaavien mielipiteet. Vastajista 11,1 % (n=3) oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja 18,5 % (n=5) jokseenkin samaa mieltä. Enemmistö vastanneista 33,3 % (n=9) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli 29,6 % (n=8) ja täysin eri mieltä 7,4 % (n=2). Myös väittäjä ” Huumeiden saatavuus vankilassa on vähentynyt virkakoiratoiminnan myötä” aiheutti vastauksissa paljon hajontaa. Väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli 18,5 % (n=5), jokseenkin samaa mieltä 22,2 % (n=6), jokseenkin eri mieltä 25,9 % (n=7) ja täysin eri mieltä 7,4 % (n=2). Kuusi henkilöä (22,2 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi (3,7 %) ei osannut sanoa.

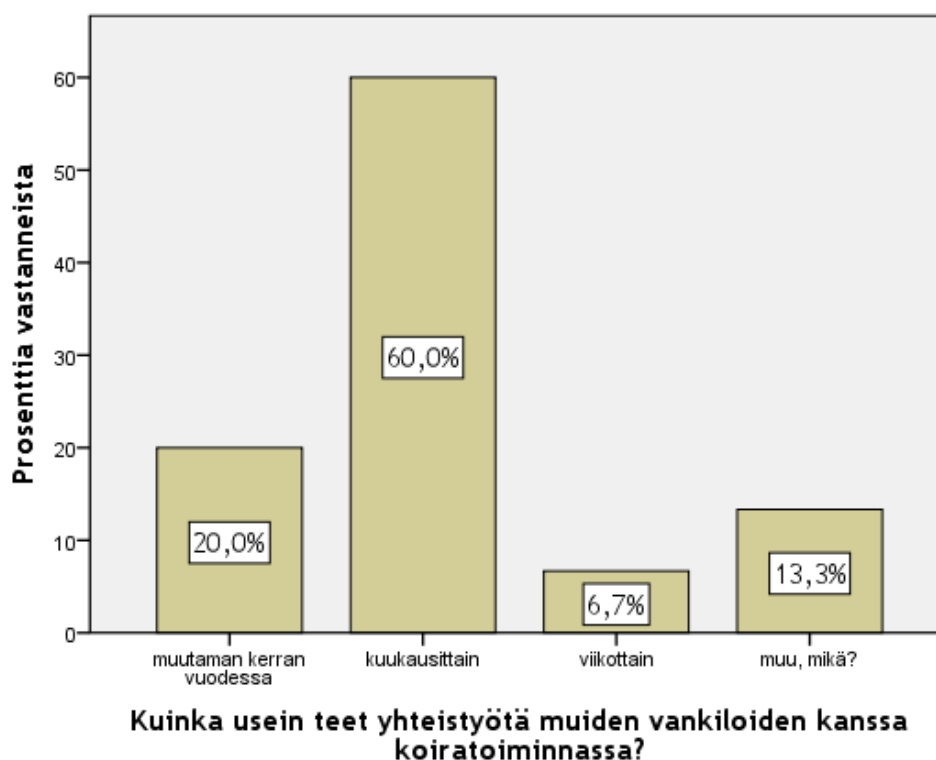
	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
2. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumausaineiden osalta	22	5	0	0	0	0	27
	81,5%	18,5%	0%	0%	0%	0%	
3. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa	11	11	4	1	0	0	27
	40,7%	40,7%	14,8%	3,7%	0%	0%	
4. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ehkäisevät jo olemassaolollaan huumeiden saatavuutta vankilassa (ts. toimivat pelotteena)	10	15	1	1	0	0	27
	37,0%	55,6%	3,7%	3,7%	0%	0%	
12. Koiratoiminta on tehokkain tapa ennaltaehkäisevässä huumetyössä	3	5	9	8	2	0	27
	11,1%	18,5%	33,3%	29,6%	7,4%	0%	
13. Huumeiden saatavuus vankilassa on vähentynyt virkakoiratoiminnan myötä	5	6	6	7	2	1	27
	18,5%	22,2%	22,2%	25,9%	7,4%	3,7%	

Taulukko 4: Kysymys nro 3 turvallisuudesta vastaaville, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien huumausainevalvontaa vankilassa

5.4 Yhteistyö muiden vankiloiden ja viranomaisten kanssa

Yhteistyöstä muiden vankiloiden ja viranomaisten kanssa koiratoiminnassa oli koiranohjaajille kuusi kysymystä. Lisäksi oli kysymys, joka sisälsi kuusi Likertin-asteikkoon perustuvaa väittämää. Turvallisuudesta vastaaville apulaisjohtajille ja rikosseuraamusesimiehille oli vain kysymys, joka sisälsi kuusi Likertin-asteikkoon perustuvaa väittämää. Aluksi käsitellään koiranohjaajien vastukset kysymyksiin.

Viides kysymys ja ensimmäinen koskien yhteistyötä oli ”Teen yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa koiratoiminnassa”, tähän kysymyksen kaikki koiranohjaajat 100 % (n=15) vastasi kyllä. Vastanneista 20,0 % (n=3) teki yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa koiratoiminnassa muutama kerran vuodessa, 60,0 % (n=9) kuukausittain, 6,7 % (n=1) viikoittain ja 13,3 % (n=2) tarvittaessa.

Kuvio 5: Kysymys nro 5 koiranohjaajille, koskien yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa koiratoiminnassa

Kyselylomakkeen kuudes kysymys oli avoin kysymys, jossa pyydettiin kertomaan vankiloiden kesken tehtävästä yhteistyöstä. Kaikki vastaajat 100 % (n=15) olivat vastanneet tähän kysymykseen.

Useassa vastauksessa mainittiin koiratoiminnan yhteistyönä erityistarkastukset sekä vankila alueella tehtävät tarkastukset. Suurin osa koiranohjaajista ilmoitti tuuraavansa toisiaan lomien tai poissaolojen aikana.

”Tarkastustoimintaa alueen eri vankiloiden välillä esim. erityistarkastuksissa. Myös koiranohjaajien loman aikana on voitu pyytää koiraa ja ohjaajaa avuksi toisesta lähellä sijaitsevasta laitoksesta tarkastamaan vangeille saapuvia lähe-tyksiä.”

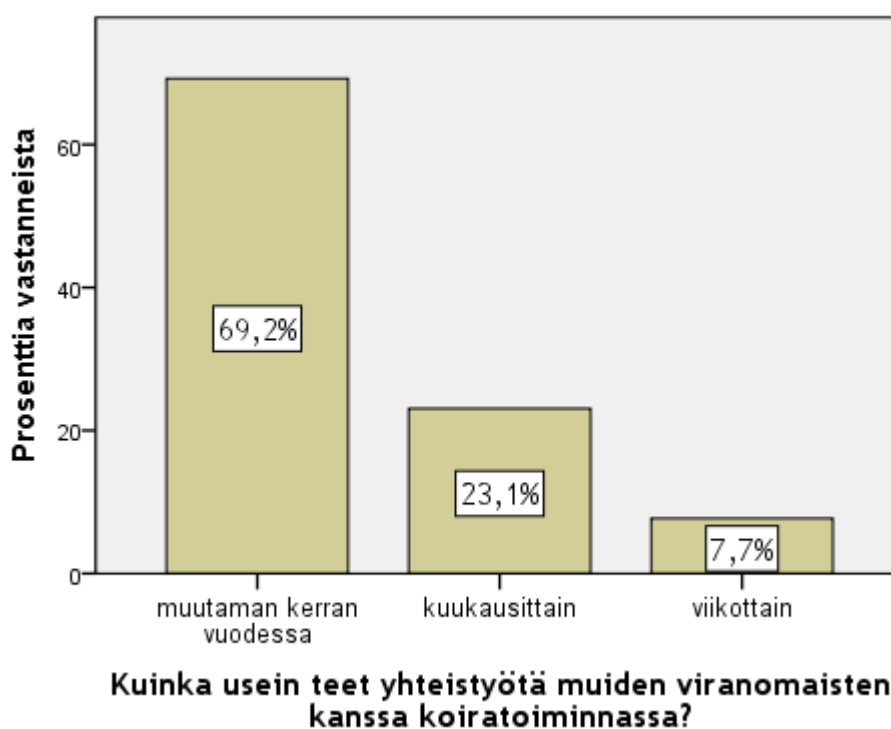
”Koiranohjaajat tuuraavat toisiaan lomien/poissaolojen aikana. Vankiloissa tehdyissä erityistarkastuksissa on paikalla monta koirakkoa.”

Myös yhteiset harjoitukset ja koulutukset sekä tietojen vaihto toisten koiranohjaajien kanssa olivat esillä lähes kaikissa vastauksissa. Yhdessä vastauksessa oli mainittu yhteiset kisat ja neuvottelupäivät pari kertaa vuodessa.

”Myös löydöksistä jaetaan tietoa kuvien kera ja kysytään neuvoja ja ohjeita ongelmien ratkaisuun. Usein harjoitellaan ryhmissä, joka on hyvä, koska näkee toisten työskentelytapaa ja saa neuvoja omaan.”

”Pidämme yhteisiä harjoituspäiviä alueittain, välillä treenailemme myös muuten vain keskenämme kun aikataulut vain sattuvat sopimaan. Lisäksi kokoontumme kaikki yhteen kisoihin ja neuvottelupäiville pari kertaa vuodessa.”

Seitsemäs kysymys koski yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa koiratoiminnassa. Vastajista 87,7 % (n=13) ilmoitti tekevänsä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa koiratoiminnassa. Heistä 69,2 % (n=9) teki yhteistyötä muutaman kerran vuodessa, 23,1 % (n=3) kuukausittain ja 7,7 % (n=1) viikoittain.

Kuvio 6: Kysymys nro 8 koiranohjaajille, koskien yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa koiratoiminnassa

Seuraava kysymys, kysymys numero yhdeksän, oli avoin kysymys, jossa pyydettiin kertomaan viranomaisyhteistyöstä sekä mainitsemaan ne tahot, joiden kanssa koiranohjaaja teki yhteistyötä. Useassa vastauksessa mainittiin poliisin kanssa tehtävä yhteistyö, joka oli yhteisiä

harjoituksia. Lisäksi neljä vastaajista oli maininnut yhteistyönä poliisin virka-apu pyynnöt ja yksi virka-apupyynnöt puolustusvoimilta. Lähes kaikkien vastaajien mukaan muiden viranomaisten kanssa (rajavartiolaitos, tullit ja puolustusvoimat) oli yhteisiä harjoituksia.

”Poliisin virka apu tehtäviä n. 6 kert vuodessa. Yhteisiä Harjoituksia n 12 kertaa vuodessa. Muiden viranomaistem kanssa satunnaisesti yhteisharjoituksia”

”puolustusvoimat ja poliisi. yhteisiä harjoituksia ja virka-apu pyynnöt toisiin tehtäviin”

Kolme vastaajista mainitsi myös tekevänsä puolustusvoimille virka-apu pyyntönä saapuvien alokaserien tulotarkastuksen.

”Puolustusvoimilla yleensä varusmiesten palvelukseen astuminen, armeijan tupatarkastukset ja tilat joissa varusmiehet oleskelevat.”

”Virka-apu pyyntöjä ei juurikaan ole muuta kuin alokkaiden tarkastus kaksi kertaa vuodessa.”

Lisäksi yksi vastaaja mainitsi viranomaisten kesken tehtävän tietojen vaihdon ja kaksi koirakilpailuissa tehtävän yhteistyön, Rikosseuraamuslaitoksen koiranohjaajat toimivat muiden viranomaisten kisoissa tuomareina ja toisin päin.

”Poliisi ja Tulli. Yhteisiä harjoituksia ja kilpailuja. Myös Puolustusvoimat mukana Risen huumekoirakilpailuiden tuomaritoiminnassa.”

”Risen omissa kisoissa tuomareita ollut joka virkakunnasta ja risen koiranohjaajia on tuomareina muiden virkakuntien kisoissa.”

Kysymyksenä numero kymmenen oli Likertin-asteikkoon perustuvat väittämät, väittämiä oli yhteensä kuusi (Taulukko 5). Vastaajan tuli valita sopivin vaihtoehto. Väittämät koskivat yhteistyötä vankiloitten kesken koiratoiminnassa sekä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Näihin kuuteen väittämään oli vastannut suurin osa koiranohjaajista, 86,7 % (n=13). Ensimmäinen väittämä oli ” Vankilassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi teen usein yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa”. Tämän väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli 15,4 % (n=2) ja jokseenkin samaa mieltä 46,2 % (n=6). Suurin osa vastaajista teki siis jollain tasolla usein yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Jokseenkin eri mieltä oli tai täysin eri mieltä oli vastaajista 7,7 % (n=1). Vastaajista 23,1 % ei ollut samaa eikä eri mieltä. Toisessa väittämässä kysyttiin,

miten koiratoiminta toimii muiden viranomaisten kanssa. Vastaajista 23,1 % (n=3) oli sitä mieltä, että yhteistyö muiden viranomaisten (tulli, poliisi, raja, puolustusvoimat) toimii hyvin ja 46,2 % (n=6) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä, siitä että yhteistyö muiden viranomaisten kanssa toimii hyvin, oli 15,4 % (n=2) ja samoin täysin eri mieltä oli 15,4 % (n=2). Kolmas väittämä kuului: ”Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa toimii hyvin”. Tähän väittämään 38,5 % (n=5) oli vastannut täysin samaa mieltä ja 38,5 % (n=5) jokseenkin samaa mieltä. Suuri osa vastaajista piti siis vankiloiden välillä tapahtuvaa yhteistyötä toimivana. Vain 15,4 % (n=2) oli väittämästä jokseenkin eri mieltä ja 7,7 % (n=1) ei ollut samaa eikä eri mieltä.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
1. Vankilassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi teen usein yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa	2	6	3	1	1	0	13
	15,4%	46,2%	23,1%	7,7%	7,7%	0%	
2. Koiratoiminnassa viranomaisyhteistyö (tulli, poliisi, raja, puolustusvoimat) toimii hyvin	3	6	0	2	2	0	13
	23,1%	46,2%	0%	15,4%	15,4%	0%	
3. Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa toimii hyvin	5	5	1	2	0	0	13
	38,5%	38,5%	7,7%	15,4%	0%	0%	
4. Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on riittävää	1	3	2	7	0	0	13
	7,7%	23,1%	15,4%	53,9%	0%	0%	
5. Virkakoiratoiminnassa tehtävä viranomaisyhteistyö parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa	8	4	1	0	0	0	13
	61,5%	30,8%	7,7%	0%	0%	0%	
6. Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on säännöllistä ja systemaattista	0	4	2	5	2	0	13
	0%	30,8%	15,4%	38,5%	15,4%	0%	

Taulukko 5: Kysymys nro 10, valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien yhteistyötä koiranohjaajille

Seuraava, neljäs väittämä oli ”Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on riittävä”. Suurin osa vastaajista 53,9 % (n=7) oli jokseenkin eri mieltä. Vain yksi vastaajista (7,7 %) oli sitä mieltä, että yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on riittävää ja kolme (23,1 %) oli lähes samaa mieltä. Kaksi vastaajista (15,4 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Viidennen väittämän ”Virkkokoiratoiminnassa tehtävä viranomaisyhteistyö parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa” kanssa suurin osa vastaajista 61,5 % (n=8) oli samaa mieltä ja lisäksi 30,8 % (n=4) oli jokseenkin samaa mieltä. Tämä tarkoittaa, että yli 90 prosenttia vastaajista pitää koiratoimintaa yhtenä turvallisen täytäntöönpanon edellytyksenä. Yksi vastaajista (7,7 %) ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä. Kuudes ja viimeinen tämän kysymyksen väittämistä kuului: ”Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on säännöllistä ja systemaattista”. Suurin osa vastaajista oli väittämän kanssa eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli 38,5 % (n=5) vastaajista ja täysin eri mieltä 15,4 % (n=2). Jokseenkin samaa mieltä oli 30,8 % (n=4) ja 15,4 % (n=2) ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Seuraavaksi käsitellään yhteistyöhön liittyvät väittämät, johon turvallisuudesta vastaavat olivat vastanneet. Näihin kuuteen väittämään oli vastanneet kaikki kyselyyn vastanneet turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet (Taulukko 6).

Väittämät olivat samalaiset kuin koiranohjaajille, mutta ensimmäinen väittämä oli muutettu muotoon ”Vankilassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi koira ja ohjaaja tekevät usein yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa”. Tämän väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli 66,7 % (n=6) ja jokseenkin samaa mieltä 29,6 % (n=17). Yksi (3,7 %) vastaajista ei osannut sanoa. Toisessa väittämässä kysyttiin, miten koiratoiminta toimii muiden viranomaisten kanssa. Vastaajista 22,2 % (n=6) oli sitä mieltä, että yhteistyö muiden viranomaisten (tulli, poliisi, raja, puolustusvoimat) toimii hyvin ja 63,0 % (n=17) oli asiasta jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä, siitä että yhteistyö muiden viranomaisten kanssa toimii hyvin, oli 3,7 % (n=1) ja 3,7 % (n=1) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Vastaajista kaksi (7,4 %) ei osannut sanoa. Kolmas väittämä kuului: ”Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa toimii hyvin”. Tähän väittämään 22,2 % (n=6) oli vastannut täysin samaa mieltä ja 48,2 % (n=13) jokseenkin samaa mieltä. Suuri osa vastaajista piti siis vankiloiden välillä tapahtuvaa yhteistyötä toimivana. Vain 11,1 % (n=3) oli väittämästä jokseenkin eri mieltä ja lähes viidennes vastaajista, 18,5 % (n=5), ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Seuraava, neljäs väittämä oli ”Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on riittävä”. Suurin osa vastaajista 37,0 % (n=10) oli jokseenkin eri mieltä tai jokseenkin samaa mieltä 17,0 % (n=10). Vain yksi vastaajista (3,7 %) oli sitä mieltä, että yhteistyö muiden vankiloiden kanssa ei ole riittävää ja kolme (11,1 %) taas sitä mieltä, että yhteistyö oli riittävää. Kolme vastaajista (11,1 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Viidennen väittämän ”Virkkokoiratoiminnassa tehtävä viranomaisyhteistyö parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa” kanssa

suurin osa vastaajista 37,0 % (n=10) oli samaa mieltä ja lisäksi 51,9 % (n=14) oli jokseenkin samaa mieltä. Tämä tarkoittaa, että lähes 90 prosenttia vastaajista pitää koiratoimintaa yhtenä turvallisen täytäntöönpanon edellytyksenä. Yksi vastaajista (3,7 %) ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä ja kaksi (7,4 %) jokseenkin eri mieltä. Kuudes ja viimeinen tämän kysymyksen väittämistä kuului: ”Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloitten kanssa on säännöllistä ja systemaattista”. Suurin osa vastaajista oli väittämän kanssa eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli 37,0 % (n=10) vastaajista ja täysin eri mieltä 11,1 % (n=3). Täysin samaa mieltä oli vain 7,4 % (n=2) ja jokseenkin samaa mieltä 33,3 % (n=9). Kaksi (7,4 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi (3,7 %) vastaajista ei osannut sanoa.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
1. Vankilassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi koira ja ohjaaja tekevät usein yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa	18 66,7%	8 29,6%	0 0%	0 0%	0 0%	1 3,7%	27
2. Koiratoiminnassa viranomaisyhteistyö (tulli, poliisi, raja, puolustusvoimat) toimii hyvin	6 22,2%	17 63,0%	1 3,7%	1 3,7%	0 0%	2 7,4%	27
3. Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloitten kanssa toimii hyvin	6 22,2%	13 48,2%	5 18,5%	3 11,1%	0 0%	0 0%	27
4. Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloitten kanssa on riittävää	3 11,1%	10 37,0%	3 11,1%	10 37,0%	1 3,7%	0 0%	27
5. Virkakoiratoiminnassa tehtävä viranomaisyhteistyö parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa	10 37,0%	14 51,9%	1 3,7%	2 7,4%	0 0%	0 0%	27
6. Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloitten kanssa on säännöllistä ja systemaattista	2 7,4%	9 33,3%	2 7,4%	10 37,0%	3 11,1%	1 3,7%	27

Taulukko 6: Kysymys nro 4, valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien yhteistyötä turvallisuudesta vastaaville

5.5 Koiratoiminta ja sen kehittäminen

Seuraavaksi käsitellään edelleen kysymystä numero kolme ja sen väittämiä (väittämät 6, 7, 8, 9 ja 14), jotka koskivat koiratoiminnan resursseja, siihen suhtautumista ja sen kehittämistä vankilassa. Sekä koiranohjaajat, että turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuramusesimiehet vastasivat samoihin kysymyksiin. Kysymys, joka koski esimiehen tukea koiratoimintaan, oli muotoiltu hieman eri tavalla koiranohjaajille ja turvallisuudesta vastaaville.

Väittämät koiranohjaajille ja niiden vastaukset löytyvät taulukosta seitsemän. Vastanneista 20,0 % (n=3) oli sitä mieltä, että koiratoimintaan on vankilassa riittävästi aikaa ja jokseenkin samaa mieltä asiasta oli vastanneista 40,0 % (n=6). Kaksi (13,3 %) oli jokseenkin eri mieltä ja kolme (20,0 %) täysin eri mieltä. Yhdellä vastanneista (6,7%) oli neutraali kanta asiaan. Suurin osa vastanneista oli sitä mieltä, että koiratoimintaan suhtaudutaan työpaikalla positiivisesti. Vastanneista 26,7 % (n=4) oli samaa mieltä ja 46,7 % (n=7) jokseenkin samaa mieltä. Kolme (20,0 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi (6,7 %) oli jokseenkin eri mieltä.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
6. Koiratoimintaan on vankilassa riittävästi aikaa	3	6	1	2	3	0	15
	20,0%	40,0%	6,7%	13,3%	20,0%	0%	
7. Koiratoimintaan suhtaudutaan työpaikallani positiivisesti	4	7	3	1	0	0	15
	26,7%	46,7%	20,0%	6,7%	0%	0%	
8. Virkakoiria on rikosseuraamuslaitoksella riittävästi	0	4	2	7	2	0	15
	0%	26,7%	13,3%	46,7%	13,3%	0%	
9. Saan tukea virkakoiratoimintaan esimieheltäni	9	3	1	1	1	0	15
	60,0%	20,0%	6,7%	6,7%	6,7%	0%	
14. Virkakoiratoimintaa kehitetään riittävästi	0	4	4	5	2	0	15
	0%	26,7%	26,7%	33,3%	13,3%	0%	

Taulukko 7: Kysymys nro 3 koiranohjaajille, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien koiratoimintaa yleisesti

Virkakoirien määrään liittyvä kysymys aiheutti vastauksissa paljon hajontaa. Väittämästä ”Virkakoiria on rikosseuraamuslaitoksella riittävästi” ei ollut kukaan samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä oli 26,7 % (n=4), jokseenkin eri mieltä 46,7 % (n=7) ja täysin eri mieltä 13,3 % (n=2). Kaksi vastanneista (13,3 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä asiasta. Koiranohjaajista 80,0 % (n=12) koki saavansa tukea virkakoiratoimintaan esimieheltään. Yksi (6,7 %) vastaajista oli väittämästä ”Saan tukea virkakoiratoimintaan esimieheltäni” jokseenkin eri mieltä, yksi (6,7 %) täysin eri mieltä ja samoin yksi vastanneista ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Myös väittämä ”Virkakoiratoimintaa kehitetään riittävästi” aiheutti vastauksissa paljon hajontaa, neljä vastanneista (26,7 %) oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä ja sama määrä ei ollut samaa eikä eri mieltä. Viisi (33,3 %) oli jokseenkin eri mieltä ja kaksi (13,3 %) täysin eri mieltä.

Turvallisuudesta vastaavien vastaukset löytyvät tiivistettynä taulukosta kahdeksan. Vastaajista 29,6 % (n=8) oli väittämän ”Koiratoimintaan on vankiloissa riittävästi aikaa” kanssa jokseenkin eri mieltä, 22,2 % (n=6) oli jokseenkin samaa mieltä ja vain 3,7 % (n=1) oli täysin samaa mieltä. Vastaajista 11,1 % (n=3) ei ollut samaa tai eri mieltä. Suurin osa 33,3 % (n=9) oli sitä mieltä, että koiratoimintaan ei ole vankiloissa riittävästi aikaa.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa	Yhteensä
6. Koiratoimintaan on vankiloissa riittävästi aikaa	1	6	3	8	9	0	27
	3,7%	22,2%	11,1%	29,6%	33,3%	0%	
7. Koiratoimintaan suhtaudutaan positiivisesti	8	15	3	1	0	0	27
	29,6%	55,6%	11,1%	3,7%	0%	0%	
8. Virkakoiria on rikosseuraamuslaitoksella riittävästi	1	3	6	8	8	0	26
	3,8%	11,5%	23,1%	30,8%	30,8%	0%	
9. Tuen omalla toiminnallani virkakoiratoimintaa	19	8	0	0	0	0	27
	70,4%	29,6%	0%	0%	0%	0%	
14. Virkakoiratoimintaa kehitetään riittävästi	1	6	9	9	2	0	27
	3,7%	22,2%	33,3%	33,3%	7,4%	0%	

Taulukko 8: Kysymys nro 3 turvallisuudesta vastaaville, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien koiratoimintaa yleisesti

Väittämästä ”Koiratoimintaan suhtaudutaan positiivisesti” oli samaa mieltä 29,6 % (n=8) ja 55,6 % (n=15) oli jokseenkin samaa mieltä. Vastanneista 11,1 % (n=3) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Lisäksi 3,7 % (n=1) oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Kuten koiranohjaajien kohdalla, myös tässä väittämä ”Virkakoiria on rikosseuraamuslaitoksella riittävästi”, aiheutti vastauksissa hajontaa. Vain 3,8 % (n=1) oli täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä oli 11,5 % (n=3). Enemmistö oli kuitenkin sitä mieltä, että virkakoiria, ei ole riittävästi ja vastanneista 30,8 % (n=8) oli väittämästä täysin eri mieltä ja sama määrä jokseenkin eri mieltä. Vastanneista 23,1 % (n=6) otti asiaan neutraalin kannan.

Kaikki vastanneet turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet ilmoittivat tukevansa jollain tavalla omalla toiminnallaan virkakoiratoimintaa, 70,4 % (n=19) oli väittämästä ”Tuen omalla toiminnallani virkakoiratoimintaa” samaa mieltä ja 22,2 % (n=6) jokseenkin samaa mieltä. Myös väittämä ”Virkakoiratoimintaa kehitetään riittävästi” aiheutti vastauksissa paljon hajontaa, yksi vastanneista (3,7 %) oli väittämästä täysin samaa mieltä, kuusi (22,2 %) oli jokseenkin samaa mieltä, yhdeksän (33,3 %) oli jokseenkin eri mieltä ja kaksi (7,4 %) täysin eri mieltä. Yllättävän suuri määrä vastanneista 33,3 % (n=9) otti asiaan neutraalin kannan, ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä.

Sekä koiranohjaajille sekä turvallisuudesta vastaaville apulaisjohtajille ja rikosseuraamusesimiehille oli laitettu yhteiseksi kysymykseksi ”miten koiratoimintaa voisi kehittää?”. Viimeinen ja molemmille yhteinen kysymys oli ”mitä muuta haluat sanoa koiratoiminnasta”. Tähän kysymykseen oli myös vastattu joitakin koiratoiminnan kehittämisehdotuksia, joten ne käsitellään myös tässä kohdassa.

Käsitellään aluksi koiranohjaajien vastaukset. Vastauksista nousi esille kolme teemaa, johon lähes kaikki olivat ottaneet tavalla tai toisella kantaa. Vain yksi oli laittanut, vastukseksi ettei osaa sanoa miten koiratoimintaa voisi kehittää.

Koiranohjaajille toivottiin lisää koulutusta. Tätä katsottiin olevan liian vähän ja sen katsottiin auttavan niin sanotun hiljaisen tiedon välittämistä kaikille koiranohjaajille.

”Rskk ei tarjoa koiranohjaajille minkäänlaista täydennyskoulutusta. Täydennyskoulutus suurelta osin ”hankittava itse. Täydennyskoulutusta voisi alkaa järjestämään keskitetympin ja suunnitelmallisesti.”

”Yhteiset räätälöidyt koulutukset. Ns. ”hiljaisen tiedon” koira osaamisessa olisi saatava ohjaajien tietoon paremmin.”

”Lisäämällä koiranohjaajille/koirille koulutusta.

Tutustumista muiden maiden koiratoimintaan. (hakea uusia tuulia koirankoulutukseen)”

Vastauksissa toivottiin myös vankiloiden ja muiden koirakoiden välisen yhteistyön lisäämistä. Yhteistyönä mainittiin koulutus, harjoitukset, tarkastustoiminta sekä ohjaajien välinen yhteistyö.

”Yhteisiä treenipäiviä muiden alueen koirakoiden kanssa.”

”koiran ohjaajat tekisivät tarkastustoimintaa ryhmänä muissa laitoksissa (esim 2-4 koira/ohjaajaa) ei sitoisi tarkastettavan laitoksen omaa henkilökuntaa niin paljon. 2+2 malli eli kun 2 koira lepovuorossa niin ohjaajat voisi tarkastaa kahden muun koirakon merkkaukset ja taas toisin päin.”

”pienempiä tarkastuksia eri taloissa saisi olla enemmän, jotka pääsääntöisesti suoritetaan koirien toimesta.”

”ohjaajien yhteistyön lisääminen toisiin ohjaajiin.”

Kolmantena toivottiin koiratoiminnan parempaa organisointia. Ehdotuksina tähän pohdittiin koiraryhmien luomista tai alueellisen koirakoordinaattorin nimeämistä.

”Luomalla koiraryhmät, kuten esim poliisilla”

”turvallisuuspäälliköiden/aluevankiloiden kiinnostus koiratoimintaan ja sen kehittämiseen”

”Voisi pohtia ns koirakoordinaattorin nimittämistä, jonka tehtävänä olisi koiratoiminnan kehittäminen ja organisointi.”

Koiranohjaajien työn vähäisestä arvostuksesta annettiin palautetta viimeisessä avoimessa kysymyksessä. Myös käytäntöjen eroavaisuuksia kritisoitiin.

”Meidän työtämme voisi arvostaa antaa työrauhan.”

”Kaikilla alueilla olisi suhteellisen samanlaiset käytännöt, esim. liikkumisella toisiin suljettuihin taloihin/avotaloihin”

Yhdessä vastauksessa kritisoitiin koiratoiminnan nykyistä johtamista.

”Alueelliset koordinaattorit milloin, missä ja koska tehdään useammalla koiralla etsintöjä. Risen koiratoiminnasta vastaavalla tarkastajalla ei tarpeeksi valtaa sanella vankilaan päin toimintaohjeita, hän voi vain suositella. Vankilat saavat itse päättää koiratoiminnasta. Ehkä koirakoiden pitäisi siirtyä Risen alaisuuteen.”

Yksi vastaajista toivoi myös johtoportaalte koulutusta ja tietoa koiratoiminnasta.

”--- . Erityisesti tietoa ja opastusta tuntuisivat kaipaavan esimiehet sekä talon johto. Näillä ei ole juurikaan käsitystä miten koiraa olisi järkevää hyödyntää vankilassa.”

Vastaajista yksi toivoi, että koiranohjaajat voisivat tehdä vain työtänsä koiratoiminnan parissa. Tähän asiaan oli myös kiinnitetty huomiota viimeisessä avoimessa kysymyksessä, joka kuului ” Mitä muuta haluat kertoa rikosseuraamuslaitoksen virkakoiratoiminnasta?”.

”Koiranohjaajat pois vankilan muista töistä ja löysäyksistä.”

”Koiratoiminta on koiranohjaajien vastuulla ja usein he jäävät asiassa yksin. Työ sitoo ohjaajaa niin työ- kuin vapaa-ajallakin. ----- .Työpäivän aikanakaan ohjaaja ei välttämättä ehdi itse tauolle, sillä tauon aikana on usein huolehdittava myös koiran lenkityksestä ja muusta hoidosta.”

”koiratoimintaan lisää aikaa, nykyään joudutaan aika monesti olemaan useita päiviä ihan muissa vartijan tehtävissä”

Yksi vastaajista kiinnitti huomiota myös koiran opettamista muille vankilasta tarkastustoiminnan yhteydessä etsittäville asioille.

”Olisi syytä pohtia tarvitaanko esim kännykän etsintään tarkoitettua koira.”

Turvallisuudesta vastaavien apulaisjohtajien ja esimiesten koiratoiminnan kehittämis ehdotukset keskittyivät kolmeen eri asiaan: yhteistyöhön, koiratoiminnan resursseihin ja koiratoiminnan parempaan organisointiin. Lisäksi kehittämis ehdotuksia tuli itse koiranohjaajille ja esimiehille. Koiratoimintaan toivottiin enemmän yhteistyötä, niin vankiloiden, kuin muiden viranomaisten kanssa. Tällä hetkellä yhteistyö koettiin vähäiseksi.

”Lisäksi yhteisiä harjoituspäiviä muiden viranomaisten ja oman organisaation laitosten kesken. Yhteisiä työjuttuja muiden laitosten koirien kanssa.”

”Aukoton yhteistyö tiedustelun kanssa. Panostettava tiedon perusteella tehtävään toimintaan, ja vältettävä turhaa ratsaamista jossa kyllästyy koira ja ohjaaja.”

”Viranomaisyhteistyötä on pidettävä ainakin tällä tasolla mitä se nyt on. Valtakunnalliset tapaamiset koiraohjaajien kanssa on hyvä oman työn kehittämismuoto.”

Yksi vastaaja toivoi tiiviimpää työskentelyä yhteistyössä vankilan muun henkilökunnan kanssa.

”Toisaalta koira voi mielestäni käyttää enemmänkin nimenomaan työpiteissä, joissa muutenkin valvontapuoli työskentelee. Koiratoiminta koetaan kentällä erillisenä ja irrallisena osana, jolla on ihan omat säännöt ja kuviot. Valvontapuolen ja koiratoiminnan yhteistyötä pitäisi kehittää.”

Koiratoiminnan resursseista tuli paljon kehittämistarpeita. Sekä koirien määrä että ohjaajien työaika tulivat esille monessa vastauksessa. Koiratoiminnan parempi organisointi niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti oli yksi mainituin kehittämiskohde. Myös koiranohjaajien loma-ajat koettiin haasteelliseksi. Tarkastuksiin ei välttämättä saada toista koira lainaan toisesta vankilasta varsinaisen koiranohjaajan loman ajaksi.

”Alueellinen koiraryhmä perustettava. Toinen vaihtoehto on matalammalla tasolla sopia laitosten välisestä yhteistyöstä. Koiria pitäisi myös lisätä. Nykyään liikaa sellaisia aukkoja jolloin koira ei ole saatavilla.”

”Tällä hetkellä tuntuu siltä, ettei kukaan täyspainoisesti koordinoi koiratoimintaa. Toisinaan tuntuu siltä, että koiratoiminta olisi tarkoituksenmukaisempaa, mikäli jokaisella rikosseuraamusalueella olisi oma koiraryhmänsä joka kiertää kaikissa laitoksissa. Tällä hetkellä esim. toimivaa lomatuuraus-systeemiä ei ole. Toisinaan laitokset joutuvat olemaan pitkiäkin aikoja ilman virkakoira, jos oma koiranohjaaja + koira ovat poissa.”

Koirien määrää toivottiin lisättävän ja toiminnan laajenevan konkreettisesti myös avolaitoksiin.

”Koordinaatiota ja systemaattisuutta voisi olla enemmän, samoin määrää voisi lisätä ainakin avolaitoksiinkin.”

”Avolaitoksiin tulisi saada omat virkakoirat

- *Nyt suljetuista vankiloista saatava virka-apu saattaa kestää liian kauan*
- *avolaitosten virkakoirat parantaisivat myös suljettujen vankiloiden turvallisuutta kun avolaitospoistettavien tavarat ja henkilö voitaisiin tarkastaa paremmin.*
- *Kaikkiin isoihin taloihin kaksi koira kattamaan lomat jne”*

Kehittämistä kaipaisi myös koiranohjaajien työaika ja koiratoimintaan käytettävä aika. Nyt koettiin, että koiratoimintaan ei ollut tarpeeksi aikaa.

”Kaikille koiraohjaajille pitäisi saada luoda työaikajärjestelyt siten, että he voivat hoitaa tehtävää 100%, eikä oman muun virkatyön ohella. Koiria pitäisi myös kokonaisuudessaan olla Rikosseuraamuslaitoksella enemmän, sillä yksi koira / suljettu laitos ei ole riittävää kun se ei ole oman laitoksen käytössä koko aikaa.”

Kaksi vastaajista toivoi muutosta myös koiranohjaajien omaan toimintaan.

”Ohjaajien tulisi sitoutua toimintaan. Näin ei joka laitoksessa ole.”

”Ohjaajien valinnat kohdistuvat henkilöihin joilla on yhteistyö on luontaista eikä pakon sanelemaa. Ohjaajan on nähtävä rikosseuraamusalan työ kokonaisuutena. Koiratoiminta on osa tätä työtä mutta ei ainoa tärkeä asia rikosseuraamusalan työssä.”

Tämän lisäksi laitosten johdon ja alueen tukea korostettiin osana toimivaa koiratoimintaa.

”Koirien käyttöön vaikuttaa liikaa johdon kiinnostus ja perehtyneisyys asiaan, jolloin joillakin ohjaajilla on erinomaiset työskentelymahdollisuudet ja osalla ei. Koiranohjaajasopimukseen ja tehtäväankuviin pitäisi sisällyttää enemmän velvoittavia kohtia, jolloin koiran hyöty saataisiin maksimaaliseen käyttöön. Nykyisellään ohjaajan aktiivisuudesta on paljon kiinni suorittaako tehtäviä monipuolisesti vai kapea-alaisesti, mihin tapahtumiin osallistuu ja kuinka paljon antaa virka-apua, joka kehittää ohjaajaa ja koira paremmaksi antaen näin pitkässä juoksussa myös enemmän omalle organisaatiolle.”

”Koiranohjaajilla pitää olla laitosten tuki (johtoa) ja tällä hetkellä myös alueella vahva tukiverkko (turvallisuuspäälliköt), jotka voivat olla yhdessä koiranohjaajien kanssa ylläpitämässä ja kehittämässä koiratoimintaa.--- Koiranohjaajien

pitää rohkeasti tuoda omia ajatuksia esille laitoksissa koiratoiminnan kehittämiseksi.”

Muita kehittämiskohteista, joita mainittiin yksittäisissä vastauksissa, olivat koirien koulutus eri hajuihin tai eri etsimistekniikoihin.

”Koiralle opetetaan myös muita hajuja kuin huumausaineet. Kuitenkaan sotkematta päätarkoitusta. Esim. kilju, kännykät, patruunat, aseet, jne. Ja näin on jo vähän tehtykin.”

”Tasoissa voisi olla mukana myös etsintätaktiikkaa. Oikeassa tilanteessa esim. maastokätkö, tulee huomioida taktiikka myös. Tämä siitä syystä ettei vaikeuteta tutkintaa sotkemalla jälkiä.”

Yksi vastaajista mainitsi ainaisen ongelman, rahan. Koiratoiminnan kehittäminen on haastavaa ja osittain se johtuu rahasta.

”Kehittäminen vaatii usein lisäresurssointia ja siihen ei ole enää mahdollisuuksia.”

Tässä kohtaa käsitellään viimeinen avoin kysymys ” Mitä muuta haluat sanoa rikosseuraamuslaitoksen virkakoiratoiminnasta?”. Koiranohjaajista seitsemän (46,7 %) ja turvallisuudesta vastaavista neljätoista (51,9 %) oli vastannut tähän kysymykseen. Useimmat vastaukset koskivat koiratoiminnan kehittämistä ja ne on käsitelty edellä.

Koiranohjaajien vastaukset koskivat lähinnä koiratoiminnan matalaa arvostusta, johon he toivoivat muutosta. Itse he kokivat, että koiranohjaajat olivat motivoitunutta porukkaa ja sitoutuneita toimintaansa.

”Eteenpäin on menty, mutta paljon on vielä saavutettavissa. Muistetaan ammattilypeys. Toivottavasti oma organisaatio myös arvostaa koiratoimintaa sille kuuluvalla tavalla.”

”Ohjaajat ovat erittäin sitoutuneita toimintaa.”

”koiran ohjaajat ovat eriarvoisessa asemassa valtakunnallisesti.(esim: koirautot. suurimmalla osalla uudet liisatut autot tarkoitukseen vartavasten suunniteltu --- osa ajaa vanhoilla poliisin hylkäämillä romuilla ---”

Turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet mainitsivat myös koiratoiminnan arvostuksen. koiratoiminnan arvostusta piti suurimman osan mielestä lisätä ja osa antoi oman kiitoksensa koiratoiminnalle.

”Koirahjaajat ovat motivoitunutta ja ammattitaitoista porukkaa jotka ansaitsevat ison kiitoksen”

”Koirien arvostusta tulee nostaa”

”Rikosseuraamuslaitoksen koiranohjaajat ovat hyvin koulutettuja ja motivoituneita omaan työhönsä. Koiranohjaajien itsensä (ja koiransa) kehittämistä, työmotivaatiota ja työhyvinvointia tulee tukea riittävällä tasolla, jotta toiminta saataisiin pidettyä vähintään nykyisellä tasolla.”

Yksi vastaajista oli kuitenkin hieman eri mieltä koiratoiminnan arvostuksesta, mutta antoi myös iloisen hymiön koiranohjaajille.

”Koiratoiminta on hyvin kirjavaa edelleen eri laitoksissa. Tämä johtuu varmaan koirahjaajista itsestään ja resursseista mitä heillä on käytettävissä (työaika, tilat, kalusto ym.). Koiratoiminnan arvostaminen ei poikkea mistään muusta meidän eri toimintojen arvostuksesta, toiset pitää äideistä toiset työistä, riippuu siitä minkälaisia arvoja kantaa repussaan. Isossa kuvassa tämä sulautuu hyvin tähän massaan. On hyvä, että meillä on henkilöitä, jotka jaksavat tehdä myös tämänlaista(koiratoiminta) vankeinhoitoa. Iloinen hymiö.”

Avoimien kysymysten pohjalta nousi esille useita koiratoiminnan kehittämistarpeita, joista useat kertovat siitä, että koiratoimintaa ei arvosteta tarpeeksi. Tämä herättää ihmetystä, sillä koiratoiminta kuitenkin mainitaan Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa yhtenä tärkeänä turvallisen täytäntöönpanon osana.

6 Johtopäätökset

Tämä luku käsittelee opinnäytetyön tulosten perusteella saatuja johtopäätöksiä. Aiempia tutkimuksia tai selvityksiä aiheesta löytyi vähän, mutta tuloksia on vertailtu siltä osin, kun eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä on löydetty.

Opinnäytetyömme ensimmäinen tutkimuskysymys pyrki selvittämään miten virkakoirien käyttö edistää huumausainevalvontaa vankiloissa. Tutkimustulosten mukaan rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumausaineiden osalta. Koirat

vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa sekä toimivat myös pelotteena eli ehkäisevät jo olemassa olollaan huumeiden saatavuutta vankilassa. Tätä mieltä olivat sekä kyselyyn vastanneet koiranohjaajat että turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet. Rikosseuraamuslaitoksen virkakoiria käytetään sekä tilojen, vankien että muiden vankilan alueella olevien henkilöiden tarkastamiseen. Koulutettu koira havaitsee äärimmäisen pienet huume-erät ja löytää myös muuntohuumeet. Huumekoira ja sen ohjaaja ovat paras ja nopein väline huumeiden etsimisessä (Kennelliitto 2014).

Lipposen (2010) tekemässä selvityksessä on saatu samanlaisia tuloksia virkakoira-toiminnasta vankiloissa. Selvityksen mukaan vankilan virkakoira-toiminnalla on kiinnijäämisen lisäksi myös ennaltaehkäisevä vaikutus. Vaikutus on havaittu koira-toiminnan alkamisen myötä. Huumausaineita löytyy vähemmän, vaikka koiran kanssa pystytään tarkastamaan huomattavasti enemmän ihmisiä ja tiloja, kuin ihmisvoimin.

Koiranohjaajat pitivät virkakoira-toimintaa kaikista tehokkaimpana tapana ennaltaehkäisevässä huumetyössä ja heidän mielestään huumeiden saatavuus vankiloissa on vähentynyt virkakoira-toiminnan myötä. Tämä tulos on yhteneväinen Lipposen (2010) tekemän selvityksen kanssa. Turvallisuudesta vastaavien apulaisjohtajien ja rikosseuraamusesimiesten kanta ei ollut niin selvä. Osa näki virkakoira-toiminnan vaikuttaneen huumeiden saatavuuteen vankilassa (40,7 %) sekä näki koirat tehokkaina työkaluina ennaltaehkäisevässä huumetyössä (29,6 %). Yllättävän moni heistä otti asioihin neutraalin kannan, koira-toiminnan ennaltaehkäisevään vaikutukseen 33,3 % ja huumeiden saatavuuden vähenemiseen 22,2 % vastanneista. Rikosseuraamuslaitoksen (2009) mukaan kuitenkin täysiaikainen koira-toiminta on tehokkain tapa niin taloudellisesti kuin ajallisesti ennalta ehkäisevässä huumetyössä sekä jo vankilassa olevien huumeiden löytämisessä. Samanlaisia tuloksia tuli Australiassa vuonna 2009 tehdyssä tutkimuksessa. Tutkimuksen mukaan, kaksi tärkeintä huumeiden havaitsemisen päästrategiaa kaikissa Australian vankiloissa, olivat huumeiden havaitsemiseen tarkoitetut koirat sekä virtsatestit. (Dolan & Rodas 2014.)

Toinen tutkimuskysymyksemme pyrki selvittämään miten virkakoirien käyttö parantaa vankilaturvallisuutta. Sekä koiranohjaajat että turvallisuudesta vastaavat kokivat, että virkakoira-toiminta parantaa vankilaturvallisuutta olemalla tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa. Koirien avulla tehtävät tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta ja koira-toiminta parantaa osaltaan myös turvallista vankeuden täytäntöönpanoa. Koira löytää vankilasta pienetkin huume-erät. Huumeet vaarantavat vankilaturvallisuuden ja sitä kautta turvallisen vankeuden täytäntöönpanon.

Lohen (2002, 108) mukaan päihdevalvonnan epäonnistuminen vaarantaa koko vankilan toiminnan. Päihtyneiden vankien arvaamaton käytös, väkivaltaisuus ja huumevelkojen perintä ovat henkilökunnalle ja muille vangeille ongelma. Se vaarantaa sekä vankien että työntekijöiden

turvallisuuden. Junnisen (2008) tekemässä tutkimuksessa suomalaisten vankiloiden turvallisuudesta todetaan, että osa vankilaturvallisuutta ovat säännölliset tarkastukset sekä huolellinen valvonta. Vankien omaisuutta ja asuintiloja voidaan tarkastaa, kun epäillään järjestyksistä. Vangin turvatarkastuksessa voidaan käyttää koulutettua koira, jos epäillään vangin pitävän hallussaan huumeita, huumausaineeksi luokiteltavaa lääkeainetta tai käyttövälineitä. Cheverien ja Johnsonin (2011) selvityksessä todettiin jo huumekoiran läsnäolon laitoksessa toimivan ns. pelotteena yrityksissä kuljettaa huumausaineita vankilaan.

Vastaajat kokivat myös, että virkakoiratoiminnassa tehtävät yhteistyö muiden viranomaisten kanssa parantaa turvallista vankeuden täytäntöönpanoa. Rikosseuraamuslaitoksen (2016) mukaan viranomaisten välisellä yhteistyöllä pyritään ennaltaehkäisemään rikollista toimintaa sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia tapahtumia. Yhteistyö virkakoirapuolella voi olla tietojen vaihtoa ohjaajien kanssa sekä yhteisiä harjoituksia. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategiassa 2010-2015 yhtenä kehitysehdotuksena oli viranomaisyhteistyön kehittäminen. Viranomaisyhteistyö kuuluu turvalliseen täytäntöönpanoon. Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa tulee olla säännöllistä ja systemaattista. Junnisen (2008) tekemän vankiloiden turvallisuutta koskevat tutkimuksen mukaan vankilaturvallisuuden yksi peruspilari on viranomaisyhteistyö.

Suurin osa vastanneista koiranohjaajista teki yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa kuukausittain. Yhteistyö keskittyi tarkastuksiin, erityistarkastuksiin, harjoitteluun, koulutuksiin sekä toisen koiranohjaajan loma-ajan tai muun poissaolon tuuraukseen. Myös vankiloiden välinen yhteistyö koiratoiminnassa vaikuttaa vankilaturvallisuuteen. Kun koiranohjaaja koirineen on lomalla, täytyy tilalla olla toinen virkakoiran ohjaajineen tarkastamassa tiloja, saapuvia postilähetyksiä ja vankila-alueella olevia ihmisiä. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa (2015d) mainitaan, että päivittäinen tarkastustoiminta on yksi laitosturvallisuutta edistävä tekijä. Koulutus ja harjoittelu mahdollistaa sen, että koira pystyy työskentelemään erilaisissa ympäristöissä ja alustoilla sekä häiriön alla. Työtehtävissä koiran on pystyttävä työskentelemään itsenäisesti tai ohjatusti. (Suomen Pelastuskoiraliitto 2017.) Lipposen (2010) tekemän selvityksen mukaan tehokkaasti koulutetun virkakoiran aikaansaamiseksi tarvitaan myös koiran tunteva ja kokenut ohjaaja. Kokemusta ohjaaja saa yhteisistä harjoituksista sekä riittävästä koulutuksesta.

Muiden vankiloiden kanssa tehtävän yhteistyön haasteena vastanneet koiranohjaajat ja turvallisuudesta vastaavat näkivät, että yhteistyö ei ollut riittävää ja systemaattista. Kehittämisehdotuksissa nousikin esille koiratoiminnan parempi organisointi, laitosten välisen yhteistyön lisääminen ja koiratoiminnan resurssien parantaminen. Koirien määrä koettiin liian vähäiseksi ja ohjaajien työaika tulisi muuttaa siten, että he voisivat keskittyä enemmän itse koiratoimintaan. Vaikka tämän tutkimuksen mukaan koiratoimintaan suhtauduttiin positiivisesti ja

koiranohjaajat kokivat saavansa virkakoiratoimintaan esimieheltään tukea, virkakoiratoiminnan arvostus koettiin vähäiseksi. Arvostuksen puute näkyi vastanneiden mielestä juuri koiratoiminnan vähäisinä resursseina. Koiranohjaajat nostivat esille myös koulutuksen lisäämisen. He kokivat, että täydennyskoulutusta ei ollut riittävästi eikä sitä järjestetä suunnitelmallisesti.

Edelliset tulokset poikkeavat hieman Junnisen (2008) tekemästä tutkimuksesta. Junnisen mukaan yhteistyö eri vankiloiden välillä tuntui toimivan. Vankiloissa tehtävissä tarkastuksissa työskenteli eri laitosten koiria ja ohjaajia säännöllisesti. Lisäksi kävi ilmi, että silloisen Pohjois-Suomen aluevankilan alueella erityistarkastuksissa tehtiin paljon, ja toimivaa yhteistyötä. Tutkimuksessa kuitenkin todettiin, kuten tässäkin, että ajan puute rajoittaa tarkastuksien tekemistä. Vuoden 2015 rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksissa mainitaan turvallisen täytäntöönpanon toimenpiteenä, että jokaisessa suljetussa laitoksessa tulisi olla vähintään yksi koiranohjaaja ja koulutettu koira tekemässä tarkastustyötä. Ja lisäksi tulee huolehtia huume-koirien saatavuudesta avolaitoksissa suoritettaviin tarkastuksiin. Tällä hetkellä kaikissa suljetuissa laitoksissa on oma koiransa, mutta vastanneiden mukaan varsinkin avolaitospuolella olisi tarvetta omille koirille, lisäksi ongelmia aiheuttavat koiranohjaajien lomat ja muut poissaolot.

Opinnäytetyömme kolmas tutkimuskysymys pyrki selvittämään edistääkö virkakoirien käyttö yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Vastajat kokivat, että viranomaisyhteistyö tullin, poliisi, rajavartiolaitoksen ja puolustusvoimien kanssa toimii hyvin. Koiranohjaajat kertoivat vastauksissaan tekevänsä yhteistyötä poliisiin, puolustusvoimien, tullin ja rajavartiolaitoksen kanssa. Suurin osa yhteistyöstä oli yhteisiä harjoituksia eri viranomaisten kesken. Jotkin koiranohjaajista tekivät poliisiin virka-aputehtäviä muutaman kerran vuodessa tai tarkastivat saapuvia alokkaita varuskunnissa puolustusvoimien pyynnöstä. Junnisen (2008) tekemässä tutkimuksessa suomalaisten vankiloiden turvallisuudesta kävi ilmi, että koiratoiminnassa yhteistyö tullin ja rajaviranomaisten kanssa toimi hyvin. Koiria käytettiin avustamassa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan eri viranomaisten tehtävissä.

Myös virkakoirakilpailuissa oli yhteistyötä tuomaritoiminnassa jonkin verran. Tämä tutkimustulos vastaa Rikosseuraamuslaitokselta ja Poliisilta saatua tietoa. Kerran vuodessa järjestetään SM-virkahuumekoirakilpailut. Näihin osallistuu 2 koirakkoa (koira ja ohjaaja) Rikosseuraamuslaitokselta, Poliisilta, Tullilta, Rajavartiolaitokselta sekä Puolustusvoimilta. Kaikissa kilpailuissa on kiertävät järjestäjät. (Rikosseuraamuslaitos 2017g.) Kilpailut toimivat hyvänä yhteistyön ja tiedonvaihdon välineenä vankiloiden kesken sekä viranomaisyhteistyössä. Päämäärä kaikilla on sama, mutta toimintaympäristöt erilaisia. Verkostoituminen, ”hiljaisen tiedon” vaihto, ongelmat ja uudet ratkaisumallit ovat oman ammattitaidon kehittämistä (Sojakk 2018, 46-48).

7 Pohdinta

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyöprosessia, arvioidaan työn eettisyyttä omaan ammattiin peilaten sekä luotettavuutta aineiston käsittelyn ja lähdemateriaalin käytön kannalta. Lisäksi kerrotaan opinnäytetyössä ilmenneistä kehittämiskohteista ja ideoista sekä arvioidaan työn hyödyllisyyttä.

7.1 Opinnäytetyöprosessi

Kun opinnäytetyön aiheen etsiminen tuli ajankohtaiseksi, oli melko selkeää, että aihe liittyisi turvallisuuteen. Työelämäkontaktiksi valikoitui näin ollen Hämeenlinnan vankilan turvallisuudesta vastaava rikosseuraamusesimies. Ideoita aiheista käytiin läpi keskustellen ja lopulta päädyttiin virkakoiriin kiinnostuksen, tutkimusten niukkuuden sekä toiminnan kehittämiseksi saatavien mahdollisten ehdotusten pohjalta.

Aiheen järkevä rajaaminen ja tarkkan näkökulman määrittely tuntui aluksi haasteelliselta. Aihetta pyöriteltiin sähköpostitse työparin kesken ja alustavien lähteiden avulla yritettiin saada ajatuksesta kiinni. Lopulta, kun tuli mahdollisuus päästä seuraamaan Rikosseuraamuslaitoksen huumekoirakilpailut kokonaan sekä avustaa niissä, alkoi työn näkökulmaan tulla selkeyttä. Lisäksi suunnitelmaseminaarissa saadun palautteen ja ehdotusten avustamana opinnäytetyön nimi tarkentui.

Koska vankilaturvallisuuteen liittyy jokainen laitoksen työntekijä, oli tätä joukkoa rajattava myös. Mietittiin, ketkä liittyvät nimenomaisesti koiratoimintaan ja päätettiin, että koiranohjaajien lisäksi tutkittaviin otetaan myös turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet. Jotta aihe saatiin käsiteltyä mahdollisimman perinpohjaisesti, tutkittavien ryhmään päätettiin ottaa kaikki edellä mainituista ammattiryhmistä. Koska tutkittavia oli näin ollen suhteellisen paljon, valittiin aineiston keruun välineeksi kyselylomake.

Lomakkeet rakennettiin Webropol-ohjelmalla kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin, jotta saatiin sekä sanallista, että numeerista tietoa. Lomakkeita laadittiin kaksi, toinen koiranohjaajille ja toinen kyseessä oleville apulaisjohtajille ja esimiehille. Kysely toteutettiin sähköisenä. Kyselytutkimuksen etu on, että saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto (Hirsjärvi ym. 2005, 184). Ongelmana taas voi olla vastausten palautuminen hitaasti sekä mahdollinen uusintakysely, jolla muistutetaan vastaajia tutkimuksesta (Vilka 2007, 28). Myös tässä opinnäytetyössä vastausaikaa jatkettiin kertaalleen ja lopulta vastausprosentiksi saatiin 75,0% (koiranohjaajat) ja 57,4% (turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet).

Webropol-kyselyn avulla saadut tiedot syötettiin SPSS-ohjelmaan, jonka avulla saatiin tarvittavat taulukot ja kuvaajat opinnäytetyöhön. Avointen kysymysten analysointi tehtiin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jonka tarkoituksena on järjestää kerätty tieto johtopäätöksiä varten. Avointen kysymysten vastauksia siirrettiin työhön suorina lainauksina, huolehtien kuitenkin, että vastaajien anonymiteetti säilyy. Siksi joistain lainauksista poistettiin sanoja tai nimiä, jotka korvattiin katkoviivoin.

7.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Tähän tutkimukseen toteuttamiseen ei tarvittu tutkimuslupaa, mutta silti tutkimuksessa on pyritty noudattamaan samoja periaatteita, kuin muissakin Rikosseuraamuslaitoksen myöntämässä tutkimusluvissa. Vastaajat eivät ole tunnistettavissa vastauksista ja vastaaminen kyselyyn oli vapaaehtoista.

Opinnäytetyön luotettavuuden takaamiseksi vastauksia tulee saada tarpeeksi suuri määrä. Tämän varmistamiseksi aineiston keruussa käytetystä sähköisestä kyselystä lähetettiin muistutusviesti ja vastausaikaa jatkettiin. Vastauksia tulikin lopulta riittävä määrä, jotta tulokset olivat luotettavasti analysoitavissa. Aineistoa käsiteltiin ja säilytettiin hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti.

Kuulan (2011, 155) teoksessa kiinnitetään huomioita tutkijan neutraalina pysymiseen omien ja vastaajien mielipiteiden edessä. Tähän jouduimmekin kiinnittämään erityistä huomiota johtuen työskentelystämme samassa organisaatiossa, josta tutkimus tehtiin.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitiin kyselylomakkeen testauksella etukäteen vastaavilla asiantuntijoilla kuin tutkittavat. Tutkimuksen vastausprosentit muodostuivat korkeaksi, mikä kertoi aiheen kiinnostavuudesta ja halusta vaikuttaa koiratoimintaan. Vastaukset olivat kautta linjan hyvin samanlaisia kaikilla vastaajilla vain muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Jossakin kohdin koiranohjaajilla oli oma näkemyksensä verrattuna turvallisuudesta vastaaviin. Tutkimus tuotti myös vastaukset kaikkiin tutkimuskysymyksiin.

Tulosten vertailu jo olemassa oleviin tutkimuksiin oli haastavaa, sillä vastaavia tutkimuksia ei löytynyt Suomesta eikä ulkomailta. Samankaltainen haaste on todettu Kanadassa laaditussa selvityksessä vankiloiden huumekoirien käytöstä. Vaikka koiria käytetään ympäri maailman, on koiratoiminnan vaikuttavuudesta olemassa hyvin vähän empiiristä tietoa. Ainoa saatavilla oleva näyttö selvityksen mukaan, perustui pitkälti mielipiteisiin ja kuulopuheisiin. (Cheverie & Johnson 2011.) Koiratoimintaan liittyy paljon kokemukseen pohjautuvaa ”hiljaista tietoa”, joten lähteinä haluttiin käyttää myös esimerkiksi aiheeseen liittyviä lehtiä ja blogityylisiä kirjoituksia.

Koska vastausprosentti oli korkea ja otoksena olivat kaikki Rikosseuraamuslaitoksella työskentelevät koiranohjaajat ja turvallisuudesta vastaavat, ovat tutkimuksen tulokset yleistettävissä.

7.3 Opinnäytetyön hyödyllisyys ja jatkotutkimusten aiheita

Tutkimustulosten pohjalta nousi esiin runsaasti kehittämistarpeita- ja ideoita. Ensimmäinen kehittämistarve tuli koiranohjaajilta ja liittyi koiranohjaajien sekä virkakoirien koulutukseen. Koulutusta on tarjolla liian vähän ja sen organisointi ontuu. Riittäväällä koulutuksella turvataan toimivat ja osaavat koirat sekä ohjaajat.

Toinen kehittämistarve liittyi yhteistyöhön vankiloiden välillä sekä yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa. Tarkastustoimintaa muiden vankiloiden kanssa voisi olla enemmän sekä sen pitäisi olla paremmin organisoitua. Lisäksi kaivattiin enemmän yhteisiä harjoituksia sekä koulutuksia.

Kolmas kehittämistarve koski koiratoiminnan alueellista ja kansallista organisointia. Koiratoimintaan kaivattiin yhteisiä käytäntöjä. Lomantuuraukset koiratoiminnassa eivät toimineet ja laitokset joutuvat olemaan ilman koira-aikaa, kun ohjaaja koirineen on lomalla. Vastauksissa ehdotettiin alueellisia koordinoijia tai jopa koiraryhmää perustettavaksi.

Neljäs kehittämistarve koski koiratoiminnan resursseja. Koiranohjaajien työajoissa ja koiratoimintaan käytettävässä ajassa olisi parannettavaa. Nyt ohjaajat toimivat välillä muissa vankilan työpisteissä eikä koiratoimintaan jää aikaa. Lisäksi vastaajat kokivat, että koiria on Rikosseuraamuslaitoksella liian vähän.

Viiden kehittämistarve kohdistui koiratoiminnan arvostukseen. Vaikka tämän tutkimuksen mukaan koiratoimintaan suhtauduttiin positiivisesti ja koiranohjaajat kokivat saavansa virkakoiratoimintaan esimieheltään tukea, koiranohjaajat olivat sitä mieltä, että heidän työtänsä ei arvosteta riittävästi. Koiranohjaajat ovat motivoituneita ja sitoutuneita omaan toimintaansa. Tämä oli myös yksi syy tämän opinnäytetyön tekemiselle. Uskomme, että tietoisuus voi lisätä arvostusta.

Aiheesta on tutkimustietoa kohtuullisen vähän, joten jatkotutkimuksille on tarvetta. Viranomaisyhteistyöstä voisi tehdä oman itsenäisen tutkimuksensa. Koiratoiminnan kannalta tärkeä ja jo kehittämistarpeissa esille tullut riittämätön kansallinen ja alueellinen organisointi olisi myös hyödyllinen aihe jatkotutkimukselle.

Lähteet

- Barker, R., Knisely, J., Barker, S., Cobb, R., & Schubert, C. 2012. Preliminary investigation of employee's dog presence on stress and organizational perceptions. *International Journal of Workplace Health Management* 5 (1), 15-33. Viitattu 27.8.2017.
<http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/17538351211215366>
- Cheverie, M & Johnson, S. 2011. Use of drug detection dogs in correctional facilities: an international review. *Correctional service Canada*. Viitattu 27.11.2018.
<http://www.csc-scc.gc.ca/research/005008-rr11-02-eng.shtml>
- Dolan, K. & Rodas, A. 2014. Detection of drugs in Australian prisons: supply reduction strategies", *International Journal of Prisoner Health* 10 (2), 111-117. Viitattu 27.11.2018
<https://doi.org/10.1108/IJPH-06-2013-0025>
- Elinkeinoelämän keskusliitto 2018. Yritysturvallisuus. Viitattu 4.11.2018.
https://ek.fi/mita_teenme/tyoelama/yritysturvallisuus/
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Helsinki: Tammi.
- Hämeen poliisilaitoksen ja Hämeenlinnan vankilan yhteistyösopimus 2014.
- Junninen, M. 2008. Suomalaisten vankiloiden turvallisuus. Viitattu 22.2.2018.
http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-risenjulkaisusarja/6BzsiW5DC/5_2008_Suomalaisten_vankiloiden_turvallisuus.pdf
- Kennelliitto 2014. Huumekoirat korvaamaton apu vankiloissa. Viitattu 1.3.2018.
<https://www.kennelliitto.fi/uutiset/huumekoirat-korvaamaton-apu-vankiloissa>
- Kennelliitto 2017. Vankilakoirat. Viitattu 20.9.2017.
<https://www.kennelliitto.fi/koirat/hyotykoirat/virkakoirat/vankilakoirat>
- Kennelliitto 2018. Sotakoirat. Viitattu 2.3.2018.
<https://www.kennelliitto.fi/koirat/hyotykoirat/virkakoirat/sotakoirat>
- Kriminalvården 2018. Våra anstalter. Viitattu 27.11.2018
<https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/vara-anstalter/>
- Kriminalvården 2014. Han leder en känslig nos. Viitattu 27.11.2018.
<https://www.kriminalvarden.se/jobba-hos-oss/yrkesroller/kriminalvardare/han-leder-en-kanslig-nos/>
- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 2. painos. Jyväskylä: Bookwell.
- Labradorinnoutajakerho ry 2017. Rotu. Viitattu 26.9.2017.
<https://www.labradori.fi/rotu/>
- Laitinen, J. 2002. Vankeinhoidon organisaatio. Teoksessa M. Salminen & K. Toivonen (toim.) Vankeinhoidon perusteet. Vankeinhoidon koulutuskeskus. Vankeinhoidon koulutuskeskuksen julkaisu 4/2002.
- Lipponen, L. 2010. Työkoiran käyttö turvallisuusalalla. Laurea-ammattikorkeakoulu, Leppävaara. Turvallisuusalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Lohi, J. 2002. Vankilaturvallisuudesta. Teoksessa M. Salminen & K. Toivonen (toim.) Vankeinhoidon perusteet. Vankeinhoidon koulutuskeskus. Vankeinhoidon koulutuskeskuksen julkaisu 4/2002.

Luukko, N. 2009. Koirakonstaapeli vainuaa rahakätkönkin. Koiramme 6/2009.

Nutrolin 2017. Labradorinnoutaja sopii työ- ja harrastuskoiraksi. Viitattu 26.9.2017.
<https://www.nutrolin.fi/2017/06/29/labradorinnoutaja/>

Poliisi 2018a. Poliisikoirat. Viitattu 2.3.2018.
<http://www.polamk.fi/poliisikoiralaitos/poliisikoirat>

Poliisi 2018b. Poliisikoiranohjaajat. Viitattu 2.3.2018.
<http://www.polamk.fi/poliisikoiralaitos/poliisikoiranohjaajat>

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus 2018. Etusivu. Viitattu 22.2.2018.
<http://www.rskk.fi/fi/>

Rikosseuraamuslaitos 2009. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuusstrategia 2010-2015.

Rikosseuraamuslaitos 2012. Päihdetyön linjaukset vuosille 2012 - 2016. Viitattu 28.2.2018.
http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/6Cr2xRZTS/Paihdelinjaukset_2012-2016_RINKIIN.pdf

Rikosseuraamuslaitos 2012a. Ohje Rikosseuraamuslaitoksen koiratoiminnasta. Dnro 3/601/2012.

Rikosseuraamuslaitos 2013. Vankilat. Viitattu 22.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/vankilat.html>

Rikosseuraamuslaitos 2015a. Vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittaminen ja rangaistusajan suunnittelu (dnro 5/004/2015). Viitattu 21.2.2018.
<http://rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maarayksetjaohjeet/vankeusrangaistuksenjasakonmuuntorangaistuksetaytantonpano-naloittaminenjarangaistusajansuunnitteludnro50042015.html>

Rikosseuraamuslaitos 2015b. Yhdyskuntaseuraamukset. Viitattu 21.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset.html>

Rikosseuraamuslaitos 2015c. Vankeus. Viitattu 22.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/vankeus.html>

Rikosseuraamuslaitos 2015d. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjaukset. Viitattu 23.2.2018.
http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/ODlBmQzPN/Turvallisuuslinjaukset_2015.pdf

Rikosseuraamuslaitos 2016. Vankiloiden ja poliisin yhteistyö. Dnro 1/099/2016.

Rikosseuraamuslaitos 2016a. Henkilöstö. Viitattu 22.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/henkilosto.html>

Rikosseuraamuslaitos 2016b. Täytäntöönpanoyksikkö. Viitattu 21.2.2018.
<http://rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/verkstallighetsenheden0.html>

Rikosseuraamuslaitos 2016c. Päihdevalvonta. Viitattu 12.11.2017.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/jarjestysjaturvallisuus/paihdevalvonta.html>

- Rikosseuraamuslaitos 2017a. Historiaa. Viitattu 21.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/historiaa.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2017b. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 27.8.2017.
<http://rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2017c. Organisaatio. Viitattu 21.2.2018.
<http://rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2017d. Pääjohtaja. Viitattu 21.2.2018.
<http://rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio/paajohtaja.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2017e. Yhdyskuntaseuraamustoimistot. Viitattu 21.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/yhdyskuntaseuraamustoimistot.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2017f. Arvot ja strategia. Viitattu 12.11.2017.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2017g. Rikosseuraamuslaitoksen huumekoirien kilpailusäännöt 2017.
- Rikosseuraamuslaitos 2018a. Arviointikeskukset. Viitattu 21.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/vankeusrangaistukseentuomittujen-sijoittelujasiirtaminen/arviointikeskukset.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2018b. Vankeusrangaistukseen tuomittujen sijoittelu ja siirtäminen. Viitattu 22.2.2018.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/vankeusrangaistukseentuomittujen-sijoittelujasiirtaminen.html>
- Sojakka, H. 2018. Virkahuumekoirat kisasivat paremmuudesta Turussa. Poliisikoira 3/2018, 46-48.
- Suomen Pelastuskoiraliitto 2017. Virkakoirien koulutuksessa painotetaan yhteistyötä ja hallittavuutta -työtehtävistä riippumatta. Viitattu 20.9.2017.
<https://pelastuskoira.fi/virkakoirien-koulutuksessa-painotetaan-yhteistyota-ja-hallittavuutta-tyotehtavista-riippumatta/>
- Tikkanen, S., Aapio, L., Kaarnalehto, A., Kammonen, L., Laitinen, J., Mikkonen, J. & Pisto, M. 2008. Ammattina turvallisuus. WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Tulli 2016. Tullikoirat. Viitattu 2.3.2018.
<http://tulli.fi/web/tullikoirat/etusivu>
- Työturvallisuuslaki 738/2002. Viitattu 28.2.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L5P27>
- Vankeuslaki 767/2005. Viitattu 28.2.2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767>
- Veikkola, J. 1998. Helsingin lääninvankilan historiikki. Vantaa: Helsingin lääninvankila.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Jyväskylä: Tammi

Kuviot

Kuvio 1: Kyselyyn vastanneet koiranohjaajat rikosseuraamusalueittain	28
Kuvio 2: Kyselyyn vastanneet turvallisuudesta vastaavat apulaisjohtajat ja rikosseuraamusesimiehet rikosseuraamusalueittain	28
Kuvio 3: Koiranohjaajana toimiminen vuosina	29
Kuvio 4: Turvallisuudesta vastaavana toimiminen vuosina	29
Kuvio 5: Kysymys nro 5 koiranohjaajille, koskien yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa koiratoiminnassa	35
Kuvio 6: Kysymys nro 8 koiranohjaajille, koskien yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa koiratoiminnassa	36

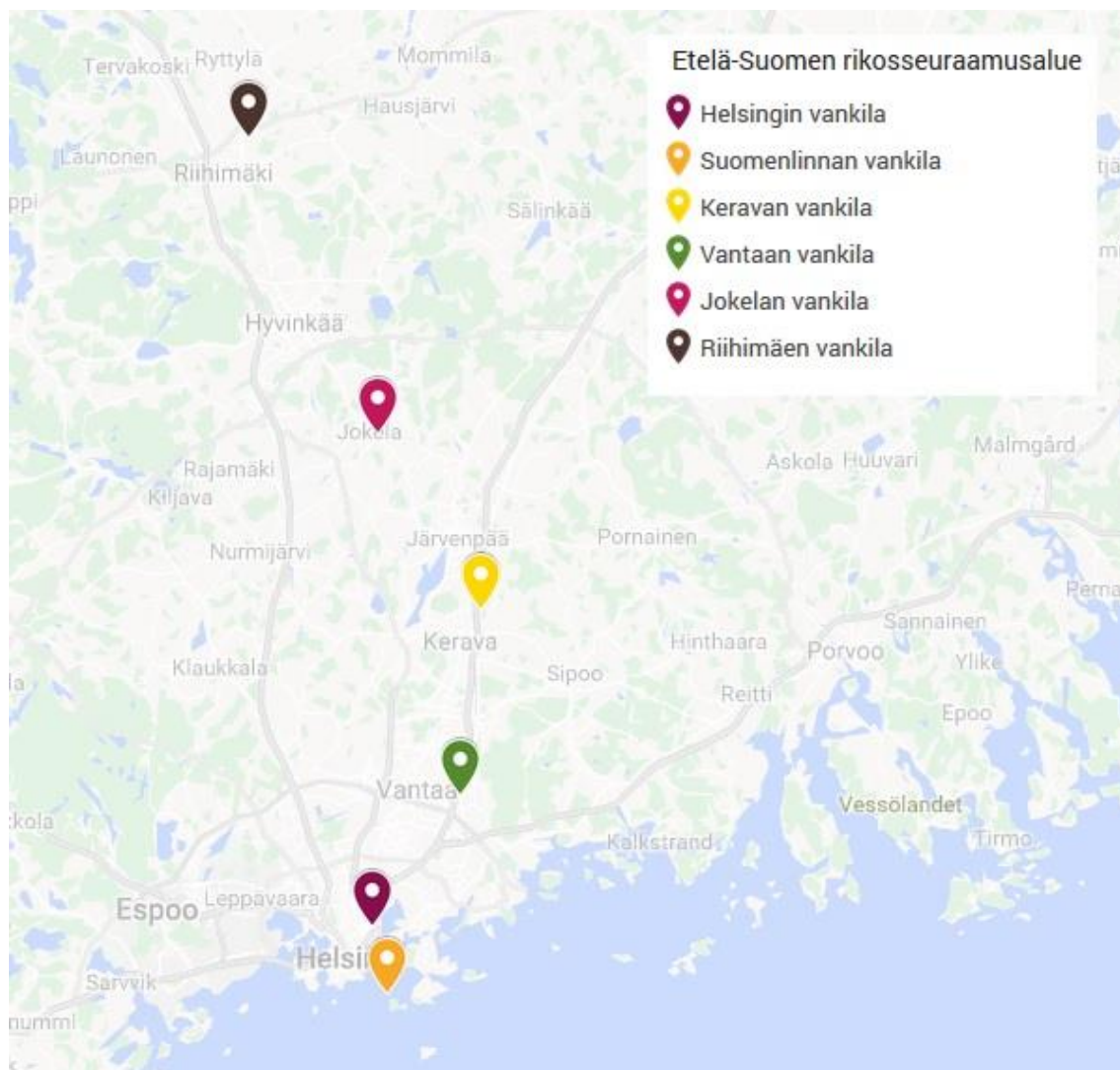
Taulukot

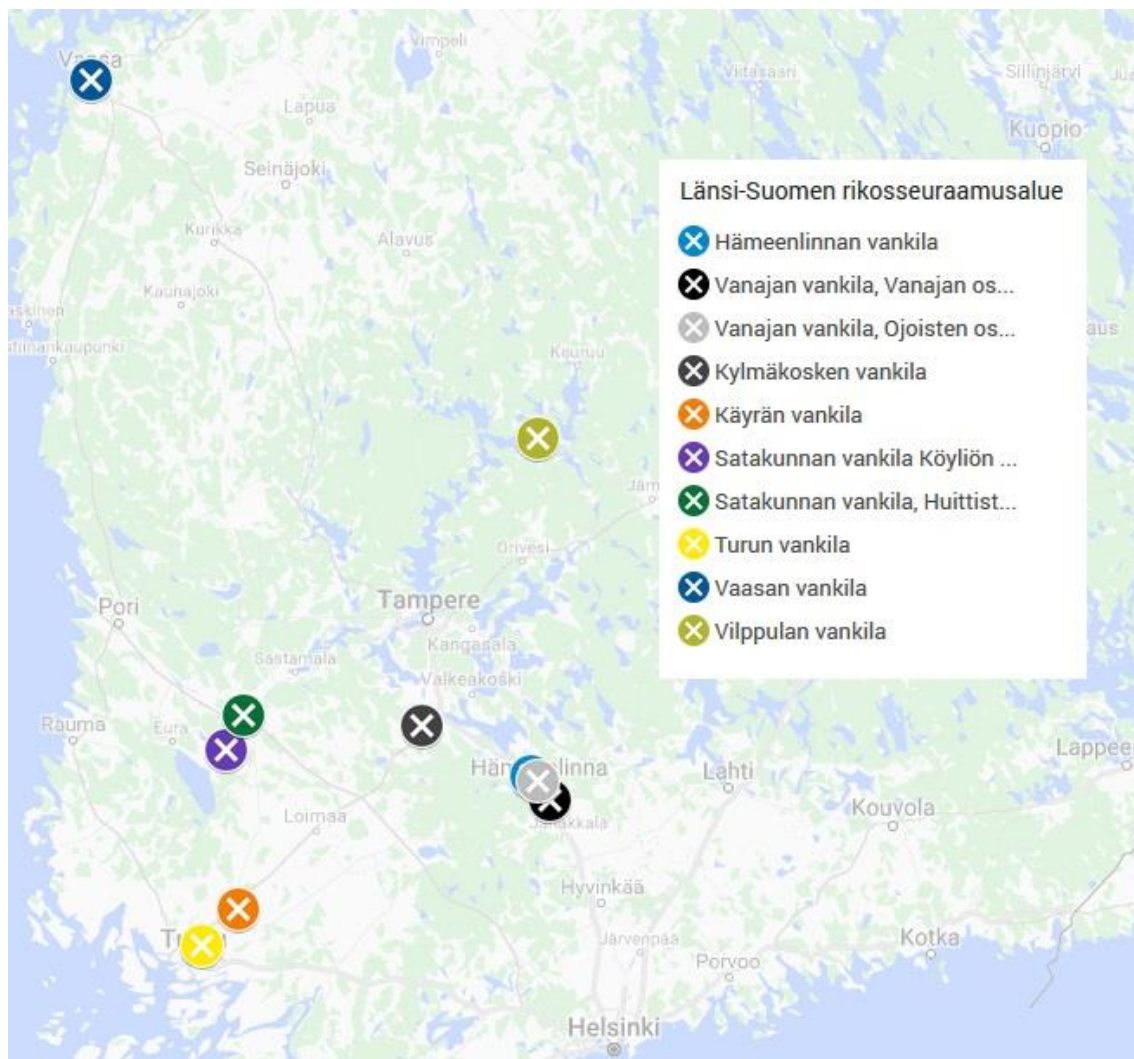
Taulukko 1: Kysymys nro 3 koiranohjaajille, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien vankilaturvallisuutta	30
Taulukko 2: Kysymys nro 3 turvallisuudesta vastaaville, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien vankilaturvallisuutta	31
Taulukko 3: Kysymys nro 3 koiranohjaajille, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien huumausainevalvontaa vankilassa	32
Taulukko 4: Kysymys nro 3 turvallisuudesta vastaaville, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien huumausainevalvontaa vankilassa	34
Taulukko 5: Kysymys nro 10, valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien yhteistyötä koiranohjaajille	38
Taulukko 6: Kysymys nro 4, valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien yhteistyötä turvallisuudesta vastaaville	40
Taulukko 7: Kysymys nro 3 koiranohjaajille, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien koiratoimintaa yleisesti	41
Taulukko 8: Kysymys nro 3 turvallisuudesta vastaaville, Valitse sopivin vaihtoehto, kysymykset koskien koiratoimintaa yleisesti	42

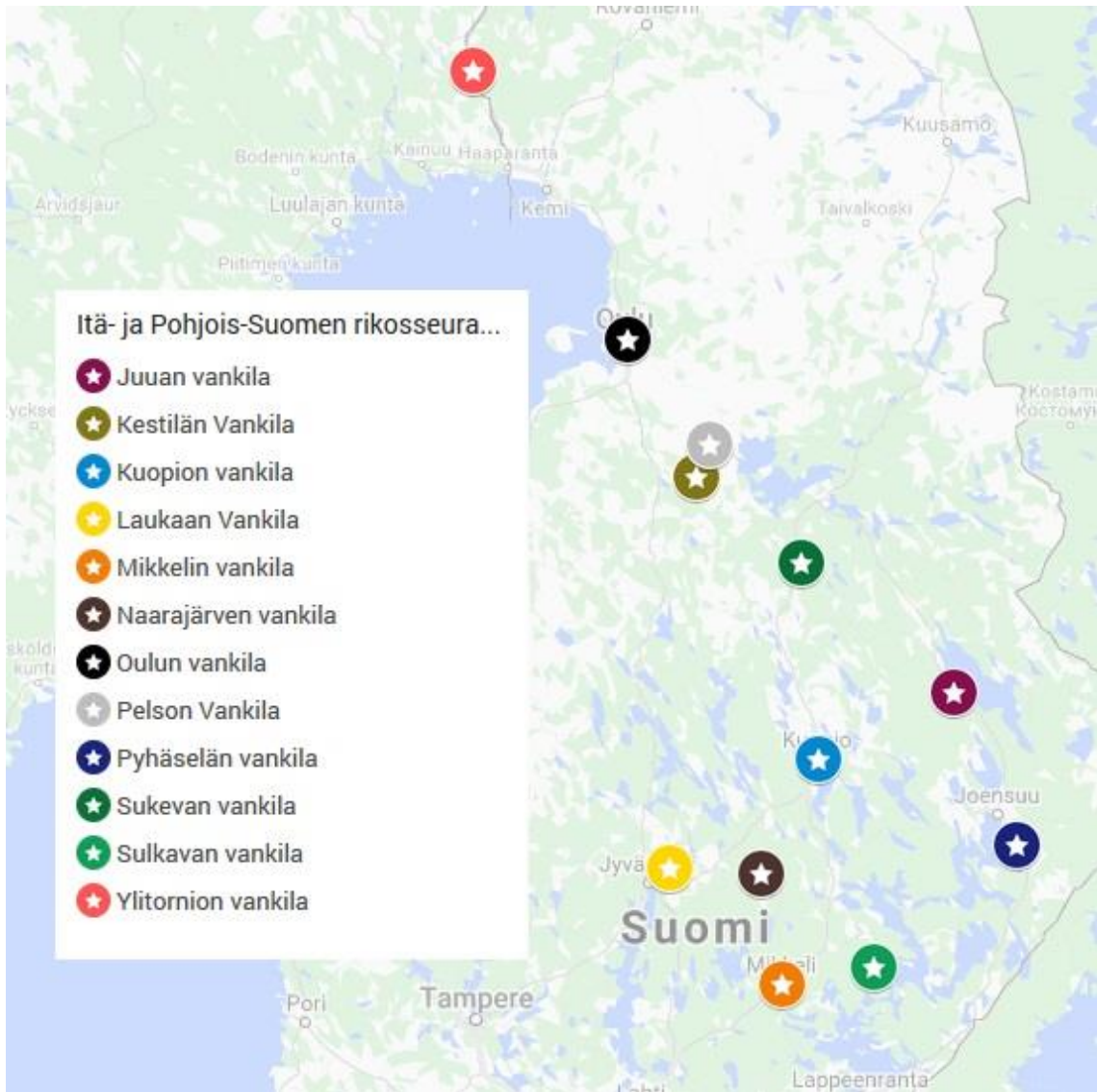
Liitteet

Liite 1: Rikosseuraamusalueet ja niillä sijaitsevat vankilat	62
Liite 2: Kyselylomake koiranohjaajille	65
Liite 3: Kyselylomake turvallisuudesta vastaaville.....	68
Liite 4: Saatekirje.....	71

Liite 1: Rikosseuraamusalueet ja niillä sijaitsevat vankilat

Liite 2: Kyselylomake koiranohjaajille

1. Rikosseuraamusalue jossa työskentelet

- Etelä-Suomen rikosseuraamusalue
- Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue
- Länsi-Suomen rikosseuraamusalue

2. Kuinka kauan olet toiminut koiraohjaajana?

- 0-2 vuotta
- 3-5 vuotta
- 6-9 vuotta
- yli 10 vuotta

3. Valitse sopivin vaihtoehto

		täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	neutraali kanta	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa
		1	2	3	4	5	6
1.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat parantavat merkittävästi vankilaturvallisuutta						
2.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumeaineiden osalta						
3.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa						
4.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ehkäisevät jo olemassaolollaan huumeiden saatavuutta vankilassa (ts. toimivat pelotteena)						
5.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ovat tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa						
6.	Koiratoimintaan on vankilassa riittävästi aikaa						
7.	Koiratoimintaan suhtaudutaan työpaikallani positiivisesti						

8.	Virkakoiria on rikosseuraamuslaitoksella riittävästi						
9.	Saan tukea virkakoiratoimintaan esimieheltäni						
10.	Virkakoiratoiminta parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa						
11.	Virkakoiran avulla tehtävät tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta						
12.	Koiratoiminta on tehokkain tapa ennaltaehkäisevässä huumeetyössä						
13.	Huumeiden saatavuus vankilassa on vähentynyt virkakoiratoiminnan myötä						
14.	Virkakoiratoimintaa kehitetään riittävästi						

4. Teen yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa koiratoiminnassa

- kyllä
- ei (siirry kysymykseen 7)

5. Kuinka usein teet yhteistyötä muiden vankiloiden kanssa koiratoiminnassa?

- muutaman kerran vuodessa
- kuukausittain
- viikoittain
- muu, mikä?

6. Kerro vankiloiden kesken tehtävästä yhteistyöstä?

7. Teen yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa koiratoiminnassa

- kyllä
- ei (siirry kysymykseen 10)

8. Kuinka usein teet yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa koiratoiminnassa?

- muutaman kerran vuodessa
- kuukausittain
- viikoittain
- muu, mikä?

9. Kerro viranomaisyhteistyöstä koiratoiminnassa ja mainitse ne tahot joiden kanssa teet yhteistyötä?

10. Valitse sopivin vaihtoehto.

		täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	neutraali kanta	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa
		1	2	3	4	5	6
1.	Vankilassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi teen usein yhteistyötä muiden viranomaisien kanssa						
2.	Koiratoiminnassa viranomaisyhteistyö (tulli, poliisi, raja, puolustusvoimat) toimii hyvin						
3.	Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa toimii hyvin						
4.	Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on riittävää						
5.	Virkakoiratoiminnassa tehtävä viranomaisyhteistyö parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa						
6.	Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on säännöllistä ja systemaattista						

11. Miten koiratoimintaa voisi kehittää?

12. Mitä muuta haluat kertoa rikosseuraamuslaitoksen virkakoiratoiminnasta?

Liite 3: Kyselylomake turvallisuudesta vastaaville

1. Rikosseuraamusalue jossa työskentelet

- Etelä-Suomen rikosseuraamusalue
- Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue
- Länsi-Suomen rikosseuraamusalue

2. Olen toiminut turvallisuudesta vastaavana henkilönä vankilassa

- 0-2 vuotta
- 3-5 vuotta
- 6-9 vuotta
- yli 10 vuotta

3. Valitse mielestäsi sopivin vaihtoehto

		täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	neutraali kanta	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa
		1	2	3	4	5	6
1.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat parantavat merkittävästi vankilaturvallisuutta						
2.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat helpottavat vankilassa tehtävää päihdevalvontaa huumausaineiden osalta						
3.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat vähentävät huumeiden saatavuutta vankilassa						
4.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ehkäisevät jo olemassaolollaan huumeiden saatavuutta vankilassa (ts. toimivat pelotteena)						
5.	Rikosseuraamuslaitoksen virkakoirat ovat tärkeä osa vankiloiden rikostorjuntaa						

6.	Koiratoimintaan on vankiloissa riittävästi aikaa						
7.	Koiratoimintaan suhtaudutaan positiivisesti						
8.	Virkakoiria on rikosseuraamuslaitoksella riittävästi						
9.	Tuen omalla toiminnallani virkakoiratoimintaa						
10.	Virkakoiratoiminta parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa						
11.	Virkakoiran avulla tehtävät tarkastukset parantavat vankilaturvallisuutta						
12.	Koiratoiminta on tehokkain tapa ennaltaehkäisevässä huumetyössä						
13.	Huumeiden saatavuus vankilassa on vähentynyt virkakoiratoiminnan myötä						
14.	Virkakoiratoimintaa kehitetään riittävästi						

4. Valitse mielestäsi sopivin vaihtoehto.

		täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	neutraali kanta	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	en osaa sanoa
		1	2	3	4	5	6
1.	Vankilassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi koira ja ohjaaja tekevät usein yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa						
2.	Koiratoiminnassa viranomaisyhteistyö (tulli,						

	poliisi, raja, puolustusvoimat) toimii hyvin						
3.	Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa toimii hyvin						
4.	Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on riittävää						
5.	Virkakoiratoiminnassa tehtävä viranomaisyhteistyö parantaa osaltaan turvallista vankeuden täytäntöönpanoa						
6.	Koiratoiminnassa yhteistyö muiden vankiloiden kanssa on säännöllistä ja systemaattista						

5. Miten koiratoimintaa voisi kehittää?

6. Mitä muuta haluat sanoa rikosseuraamuslaitoksen virkakoiratoiminnasta?

Liite 4: Saatekirje

Tervehdys!

Opiskelemme Laurea ammattikorkeakoulussa ja teemme opinnäytetyötä, jonka aiheena on Rikosseuraamuslaitoksen koiratoiminta osana vankilaturvallisuutta. Opinnäytetyömme tavoite on tuoda koiratoimintaa enemmän esille ja selvittää sen vaikutuksia vankilaturvallisuuteen.

Työmme tutkimusaineisto kerätään sähköisellä kyselyllä, johon pyytäisimme teitä vastaamaan. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10-15 minuuttia. Kaikki vastaukset kerätään anonymisti. Kyselyyn tulisi vastata keskeytyksettä, jottei ohjelma kirjaa vastaajaa ulos. Kaikki vastaukset ovat tärkeitä opinnäytetyömme kannalta. Vastausaikaa kyselyyn on perjantaihin 25.5.2018 asti.

Linkki sähköiseen kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/75C2668C43AB5890>

Kiittäen Annika Ahonen vartija Häv ja Ville Manninen vartija Miv